

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ”
2014-2020 г.**

/Работен вариант към януари 2014 г./

РАЗДЕЛ 1. СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИНОСА НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА КЪМ СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ И ПОСТИГАНЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ

1.1. Стратегия за приноса на оперативната програма към стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и постигането на икономическо, социално и териториално сближаване

- **Описание на стратегията на оперативната програма за постигането на стратегията „Европа 2020” и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване**

Оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж (ОП НОИР) отговаря на основните цели на Стратегията на ЕС на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж - Европа 2020, свързани с повишаване на инвестициите в наука и иновации, с намаляване на броя на отпадащите от училище и с повишаване на процента на завършилите висше образование измежду 30-34 годишните. В съответствие с целите на Европа 2020 България определи своите национални цели, които залегнаха като ангажименти на страната в Националната програма за реформи, както и в други национални стратегически документи. Дейностите, които се планират в оперативната програма, ще имат пряко значение за постигането на тези цели и ще позволят провеждането на необходимите реформи в областта на научните изследвания и образованието. Инвестирането в наука и образование ще насърчи технологичното развитие и ще изиграе ключова роля в постигането на целите на Европа 2020.

В областта на научните изследвания ще бъдат подкрепени научните области и центрове от европейско и национално значение. Водещата инициатива „Съюз за иновации” по Стратегия Европа 2020 акцентира върху подобряване на рамковите условия и достъп до финансиране за научни изследвания и научна инфраструктура. Оперативната програма ще подкрепи научни институции и висши училища, които искат да модернизират научното си оборудване, което като резултат ще повиши качеството на научните изследвания в приоритетните научни области. По този начин дейностите на оперативната програма за модернизация на научната инфраструктура ще имат пряко отражение върху една от основните цели на Стратегията Европа 2020.

ОП НОИР предвижда дейности, насочени към изграждане на качествен човешки ресурс за научни изследвания.

ОП НОИР предвижда редица дейности, свързани с подобряване на достъпа, повишаване на качеството и ориентиране към реалните икономически нужди на всички етапи на образователната система. Тези дейности са пряко свързани с националните цели по изпълнение на Стратегия Европа 2020, а именно:

- Намаляване на броя на преждевременно напусналите училище до 11 % до 2020 г. за България;

- Повишаване на броя на завършилите висше образование измежду 30-34 годишните до 36 % до 2020 г. за България.

Чрез оперативната програма ще бъдат увеличени чувствително възможностите за повишаване на инвестициите, запазването и разкриването на нови работни места, развитието на конкурентоспособността на работната сила, цели, които също са свързани с изпълнение на заложеното в Стратегията Европа 2020.

2.1. Стратегията на ЕС за Дунавския регион

ОП НОИР ще допринесе за постигане на някои от най-важните цели на Стратегията на ЕС за Дунавския регион. Планът за действие за изпълнение на Стратегията на ЕС за Дунавския регион има специална Приоритетна област 7, посветена на развитието на общество, основано на знанието, чрез изследвания, образование и информационни технологии. Оперативната програма и нейните мерки ще допринесат за преодоляване на съществуващите различия между дунавските страни във връзка с капацитета за иновации. Европейският доклад за напредъка в областта на иновациите от 2011 г., посочен в плана за действие към Стратегията, класифицира някои страни в региона като "иновационни лидери", докато други са "наваксващи иноватори" или "скромни иноватори". България е определена като скромен иноватор с нужда от засилване на инвестициите в областта на научните изследвания и научноизследователската инфраструктура, с цел да си сътрудничи по-добре с другите дунавски страни. Тези инвестиции ще бъдат предоставени в рамките на оперативната програма и ще дадат възможност на научноизследователските и образователни институции в България да извършват научноизследователска дейност по линия на Дунавския Фонд за научни изследвания, споменат в Приоритетна област 7 на Плана за действие за изпълнението на Стратегията на ЕС за Дунавския регион.

Стратегията на ЕС за Дунавския регион определя като един от основните проблеми в областта на научните изследвания и иновациите целенасочената подкрепа за научноизследователската инфраструктура, тъй като това ще стимулира върхови постижения и ще задълбочи партньорските връзки между доставчиците на знания, бизнеса и институциите, определящи политиките. Стратегията насърчава връзките между центровете за върхови постижения от дунавските страни. Центровете за върхови постижения, които ще бъдат финансирани по тази оперативна програма ще създадат такива връзки и мрежи с центрове от други страни от ЕС, включително и тези от региона на река Дунав.

Приоритетна област 9 на Стратегията на ЕС за Дунавския регион е посветена на инвестициите в хората и уменията. Специално място в нея се отделя на подобряването на качеството на образованието в държавите от Дунавския регион, насърчаването на креативността и предприемачеството, подкрепата на мобилността на учениците и студентите, включително и чрез дейности в подкрепа на прилагането на Европейската квалификационна рамка. По тази приоритетна област страните от Дунавския регион се насърчават да работят в тясно сътрудничество и да обменят опит и добри практики.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ включва редица дейности, които напълно съответстват на духа на Стратегията на ЕС за Дунавския регион по отношение на образованието, обучението, ученето през целия живот и мобилността на учените и студентите, а чрез Приоритетна ос „Трансгранично сътрудничество“ ще бъде дадена възможност именно за обмен на добри практики и опит между страните от Дунавския регион в тези сфери.

2.3. Национална програма за развитие „България 2020“

Националната програма за развитие „България 2020“ е водещ стратегически и програмен документ, който определя целите на политиките и приоритетите за развитие на страната до 2020 г. Програмата определя следните основни приоритети:

- 1: Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила
- 2: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване
- 3: Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал
- 4: Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси
- 5: Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката
- 6: Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса
- 7: Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност
- 8: Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари

Тези приоритети поставят фокус върху следните основни политики за развитието на страната до 2020 г.:

1. Повишаване на качеството на човешкия капитал и засилване на връзката му с пазара на труда;
2. Насърчаване на иновациите и повишаване на конкурентоспособността на българската икономика;
3. Подобряване на физическата и институционалната инфраструктура.

ОП НОИР с формулираните си приоритетни оси и конкретни дейности допринася за изпълнението и на трите основни политики, очертани от Националната програма за развитие „България 2020“. И в Националната програма и в Оперативната програма е поставен акцент върху повишаване на качеството и ефективността на научните изследвания, върху подобряването на достъпа до образование, върху модернизирането на

образователната система, върху укрепването на връзките между институциите за образование и обучение и реалния сектор, върху подобряването на материално-техническата база за образование, обучение и младежки дейности, върху активното използване на съвременни информационни и комуникационни технологии.

2.4. Националната стратегия за научни изследвания на Република България

Националната стратегия за научни изследвания на Република България 2020 г. определя четири мерки, които ще увеличат интензивността, ефективността и ефикасността на научно-изследователската дейност:

- Въвеждане на финансов модел, който ще стимулира конкуренцията, разработването и внедряването на резултатите;
- Определяне на приоритетите за научните изследвания;
- Развитие на научния потенциал чрез създаване на привлекателни условия за научна кариера, професионално израстване, квалификация и специализация на учените;
- Интегриране на българската наука в Европейското изследователско пространство.

Националната стратегия за научни изследвания на Република България 2020 г. определя следните национални приоритети:

- Енергия, енергийна ефективност и транспорт. Развитие на зелени и еко-технологии;
- Биотехнологии и екологично чисти храни;
- Нови материали;
- Културно-историческо наследство;
- Информационни и комуникационни технологии.

Постигането на основните цели на стратегията ще бъде подкрепено от следните дейности:

- Създаване и подкрепа на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност в приоритетни области за научни изследвания и иновации и въз основа на предварителна международна оценка;
- Оборудване за научни изследвания на изследователски институти и висши училища, които извършват научноизследователска дейност в приоритетните области;
- Създаване и подкрепа на лаборатории за съвместно ползване от няколко институции;
- Актуализиране на Националната пътна карта за научна инфраструктура и осигуряване на подкрепа за поддържане на научноизследователска апаратура и оборудване от стратегически интерес.

Мерките, предвидени в ОП НОИР, ще бъдат насочени към подпомагане на приоритетните научни области, определени в Националната стратегия за научни

изследвания на Република България 2020 г. с цел да се постигне международно ниво на научните изследвания в тези области.

2.5. Стратегия за Интелигентна специализация и иновационна стратегия.

Текст за връзка с тези стратегии /ще се допълни след приемането на стратегията, която се изготвя от МИЕ/

2.6. Съответствие със Споразумението за партньорство

ОП НОИР пряко адресира следните идентифицирани в анализа на Споразумението за партньорство проблеми:

В сферата на науката:

1. Ниски инвестиции в научно-изследователска дейност като България изостава много съществено по този показател от другите държави членки на ЕС;
2. Недостиг на човешки потенциал и бавно кариерно израстване в областта на науката и иновациите;
3. Отдръпване на младите хора от академична кариера и от инженерни професии;
4. Остаряла материално-техническа база и липса на модерно оборудване за научно-изследователска дейност;
5. Недобре развита електронна изследователска инфраструктура която да осигури среда за съвместно провеждане на НИРД от изследователски организации и отделни изследователи, независимо къде се намират.
6. „Изтичане на мозъци” в сферата на науката и висшето образование;
7. Липса на ефективни механизми за привличане на водещи български учени, работещи в чужбина или за привличане на чуждестранни докторанти или изследователи за провеждане на научни изследвания в България, както и на преподаватели за работа в български висши училища.

В сферата на висшето образование и ученето през целия живот:

1. Неефективна връзка между системите на висшето образование, професионалното образование и обучение, и бизнеса;
2. Недостатъчни практически умения и занижена професионална квалификация на завършващите;
3. Необходимост от повишаване на качеството на висшето образование;
4. Необходимост от по-тясно обвързване на образованието с нуждите на бизнеса и с високотехнологичните производства;
5. Необходимост от съществено засилване на връзката между висшето образование и науката;
6. Необходимост от въвеждането на съвременни по-ефективни форми и методи на квалификация - дистанционно, неформално обучение, самостоятелно учене, практическа ориентация, дигитални и интерактивни обучения и др.

7. Необходимост от насърчаване на предприемачеството във висшите училища и научните институти, включително и чрез създадените центрове по предприемачество в тях;
8. Необходимост от всеобхватно прилагане на Националната квалификационна рамка;
9. Необходимост от развитие на Система за валидиране/признаване на неформално и самостоятелно придобити знания, умения и компетентности;
10. Ниско участие на възрастното население в учене през целия живот;
11. Липса на координирано взаимодействие между заинтересованите страни и системен подход за планиране, мониторинг и оценка на политиката за УЦЖ.

В сферата на професионалното и общото образование:

1. Нарастване на неграмотното население и увеличаване на дела на непосещаващи училище
2. Слаби резултати в областта на четенето, математиката и природните науки
3. Риск от отпадане на ученици от училищната система
4. Необходимост от повишаване на качеството на предучилищното образование;
5. Ниска мотивация на учителите;
6. Ниска степен на интегриране на деца и ученици със специални образователни потребности
7. Необходимост от обвързване на професионалното образование с нуждите на пазара на труда и с развитието на партньорски мрежи с работодатели
8. Осигуряване на практическо обучение на завършващите професионални училища

В сферата на образователната и ИКТ инфраструктура:

1. Лошо физическо състояние на училищната инфраструктура;
2. Необходими мерки в подкрепа на ремонт, реконструкция, обновяване и ефикасно управление на материално-техническата база, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и подобряване на достъпа на деца със специални образователни потребности, включително чрез създаване на подкрепяща архитектурна среда;
3. Недостатъчен достъп и използване на съвременните ИКТ в образованието, обучението и научните изследвания.

Недостатъчно достатъчно развита нормативна уредба за създаване и използване на ИКТ в обучението, където попадат учащите (93.5%), хората на възраст между 16 и 24 години (76.1%) и хората с висше образование (79.8%).

2.7. При подготовката на оперативната програма бяха взети предвид следните европейски стратегически документи:

- Стратегия на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж – Европа 2020 следните водещи инициативи:

- Водеща инициатива „Съюз за иновации“ — има за цел да подобри рамковите условия и достъпа до финансиране за научноизследователска дейност и иновации, за да гарантира превръщането на иновативните идеи в нови продукти и услуги, които създават растеж и работни места.
- Водеща инициатива „Младеж в движение“ — има за цел да подобри постиженията на образователните системи и да улесни навлизането на млади хора на пазара на труда.
- „Индустриална политика за ерата на глобализацията“ — има за цел да подобри бизнес средата, по-специално за малките и средни предприятия (МСП), и да подкрепи развитието на силна и устойчива индустриална основа, позволяваща конкурентоспособност в световен план.
- „Програма за нови умения и работни места“ — има за цел да модернизира пазарите на труда и да направи гражданите по-способни, като развива техните умения през целия им живот с цел повишаване участието в трудовия живот и постигане на по-добро съгласуване между предлагането и търсенето на труд, в това число чрез трудова мобилност.
- „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ - има за цел да ускори развитието на високоскоростен достъп до интернет и да извлече ползи от наличието на единен цифров пазар за домакинствата и формите;
- „Европа за ефективно използване на ресурсите“ — има за цел да премахне връзката между икономическия растеж и използваните ресурси, да подкрепи преминаването към ниско въглеродна икономика, да увеличи приложението на възобновяеми енергийни източници, да модернизира транспортния сектор и да стимулира енергийната ефективност.
- Комюнике от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование: Да използваме потенциала си по най-добрия възможен начин – консолидиране на Европейското пространство за висше образование (2012 г.)
- Стратегия за мобилност 2020 за Европейското пространство за висше образование (2012 г.)
- Изявление на Третия форум на Болонската политика: Отвъд Болонския процес – създаване и свързване на национални, регионални и световни пространства за висше образование (2012 г.)
- Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: В подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизиране на системите за висше образование в Европа (2011 г.)
- Стратегията на ЕС за Дунавския регион.
- „Комюнике от Брюж относно засилването на европейското сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение за периода 2011—2020 г.
- Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: Нов импулс за европейското сътрудничество в професионалното образование и обучение за подкрепа на стратегията „Европа 2020”
- „Националната квалификационна рамка, приета с РМС 96 от 2 февруари 2012 г.;

- Препоръка на Комисията от 20.02.2013 г. „Инвестициите в децата: прекъсване цикъла на неравностойното положение“ (Commission recommendation of 20.2.2013 Investing in children: breaking the cycle of disadvantage).

2.8. Национални стратегически и секторни документи, свързани с програмен период 2014 – 2020 г.

- Национална програма за развитие «България 2020»
- Национална програма за реформи на Република България (2012-2015)
- Конвергентна програма на Република България (2012 – 2015 г.)
- Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020 (Приета с Решение на Народното събрание от 28.07.2011 г.)
- Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 г. (Приета с Протокол № 42.1 на Министерския съвет от 30.10.2008 г.)
- Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006 – 2015 г.
- Национална стратегия за младежта 2010 – 2020. (Приета от Министерски съвет на 06.10.2010 г.)
- Национална пътна карта за научна инфраструктура (Приета с Решение № 692 на Министерския съвет от 21.09.2010 г.)
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства до 2004-2015 г. (Документът е приет с Заповед на Министъра на образованието от 11.06.2004 г.)
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) (одобрена с Решение на Министерския съвет № 1 от 5 януари 2012 г., приета с Решение на Народното събрание от 1 март 2012 г.)
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020 г.)
- Национален план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.”
- Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2009 – 2015 г.
- Национална стратегия за демографско развитие на Р България
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България
- Национална стратегия за детето 2008-2018;
- Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България;
- Националната програма за гарантиране правата на децата с увреждания 2010-2013 г.;
- Концепция за държавна политика в областта на правосъдието за детето.
- * Justification for the selection of thematic objectives and corresponding investment priorities based on the identification of national and regional needs set out above

including those identified by the relevant Council recommendations, taking into account the ex-ante evaluation, and with reference to the Partnership Agreement, existing national or regional strategies coherent with the Union strategy for smart, sustainable and inclusive growth, including the National Reform Programme, where relevant (table).

DRAFT

* **Таблица 1: Синтезиран преглед на обосновката за избор на тематични цели и инвестиционни приоритети**

Selected thematic objective	Selected investment priority	Justification for selection [a maximum of 500 characters with spaces per investment priority]
Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите	Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа; Насърчаване на инвестициите на предприятия в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центровете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством	- В изпълнение на основни цели в Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж - Европа 2020, сред които повишаване на инвестициите в наука и иновации; - В съответствие с водещата инициатива „Съюз за иновации” по Стратегия Европа 2020, акцентираща върху подобряване на рамковите условия и достъп до финансиране за научни изследвания и научна инфраструктура; - В съответствие с Плана за действие за изпълнение на Стратегията на ЕС за Дунавския регион, Приоритетна област 7, посветена на развитието на общество, основано на знанието, чрез изследвания, образование и информационни технологии; - В подкрепа на насърчаването в Стратегията на ЕС за Дунавския регион на връзките между центровете за върхови постижения от дунавските страни. - В съответствие с мерките, заложи в Националната стратегия за научни изследвания на Република България 2020 г. за увеличаване на интензивността, ефективността и ефикасността на научно-изследователската дейност Идентифицирани проблеми: Необходимост от целенасочената подкрепа за научноизследователската инфраструктура с цел насърчаване и подобряване на качеството на научните изследвания в приоритетни за страната и Европа научни направления

	интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение.	
Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот	Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални процеси на изучаване за повторно включване в образователната и обучителната система; Подобряване на качеството, ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на	- В изпълнение на основни цели в Стратегията на ЕС на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж - Европа 2020, сред които намаляване на броя на отпадащите от училище и с повишаване на процента на завършилите висше образование измежду 30-34 годишните - При отчитане на стратегическа цел 1 (<i>Превръщане на ученето през целия живот и на мобилността в реалност</i>) и стратегическа цел 2 (<i>Подобряване на качеството и ефективността на образованието и обучението</i>) в Заключения на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕСЕТ 2020 г.“) В съответствие с посланията в Съобщението „Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати” и на Съобщението „Програма за нови умения и работни места: европейският принос за постигане на пълна заетост” - В изпълнение на Заключения на Съвета относно ролята на образованието и обучението в изпълнението на стратегията „Европа 2020“ - При отчитане на посланията в Заключения на Съвета относно образованието и грижите в ранна детска възраст: да осигурим на всички деца най-добрия старт в живота за утрешния свят” и в Съобщението „Образование и грижи в ранна детска възраст: да

	него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, по-специално за групите в неравностойно положение; Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции; Подобряване на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и	осигурим за всички деца най-добрия старт в живота за утрешния свят” • В изпълнение на Препоръка на Съвета от 28 юни 2011 година относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище и в съответствие с посланията в Съобщението „Справяне с преждевременното напускане на училище: ключов принос към стратегията „Европа 2020” • В съответствие с политиките и мерките, заложи в проекта на <i>Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждеременно напусналите образователната система (2013 – 2020)</i> • За постигане на националната цел 4 „Дял на преждеременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование – 36% до 2020 г. от Национална програма за реформи • В съответствие с приоритет 1: Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила” на Националната програма за развитие „България 2020”; • При отчитане на целите на „Програма за нови умения и работни места“ да модернизира пазарите на труда и да направи гражданите по-способни, като развива техните умения през целия им живот с цел повишаване участието в трудовия живот и постигане на по-добро съгласуване между предлагането и търсенето на труд, в това число чрез трудова мобилност. • В изпълнение на Препоръка на Съвета на ЕС за 2012 г. относно изпълнението на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020) – Специфична препоръка 4 - <i>Да бъдат ускорени реформите по отношение на съответните нормативни актове в областта на училищното и висшето образование, както и придружаващите ги мерки, с фокус върху осъвременяването на учебните програми и подобряване на обучението на учители.</i> • При отчитане на призива в Комюнике от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование: Да използваме потенциала си по най-добрия възможен начин – консолидиране на Европейското пространство за висше образование (2012 г.) • В подкрепа на Изявление на Третия форум на Болонската политика: Отвъд Болонския процес – създаване и свързване на национални, регионални и световни пространства за висше образование (2012 г.) • В съответствие със Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до комитета на регионите: В подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизиране на системите за висше образование в Европа (2011 г.) • В изпълнение на приоритетите, заложи в Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006 – 2015 г. • В изпълнение на Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 г. и на

	развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване.	бъдещата Стратегия за учене през целия живот за периода до 2020 г. <u>Идентифицирани нужди:</u> - Намаляване броя на преждевременно отпадналите от училище - Модернизиране на учебното съдържание и пренасочването му към овладяване на ключови компетентности - Подобряване на образователните постижения на 15-годишните ученици в областта на четенето, математиката и природните науки. - Повишаване на качеството и конкурентоспособността на висшето образование - Несъответствие между потребностите на пазара на труда и уменията и ниска адекватност на образователната система Подкрепа на педагогическите специалисти за повишаване на квалификацията и подобряване на професионалните им умения
Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост; Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите.	- При отчитане на стратегическа цел 3 (<i>Утвърждаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие</i>) в Заключения на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕСЕТ 2020 г.“) - За постигане на националната цел 4 „Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование – 36% до 2020 г. от Национална програма за развитие «България 2020» - В съответствие със стратегическа цел 2 «Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие на човешкия капитал» на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. - В изпълнение на Препоръка на Съвета на ЕС за 2012 г. относно изпълнението на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020) – Специфична препоръка 1 „<i>Да положи по-големи усилия за подобряване на качеството на публичните разходи, особено в областта на образованието</i>“ и СП 4 „<i>Да ускори съпътстващите мерки, като се съсредоточи върху осигуряването на реален достъп до образование на групите в неравностойно положение</i>“ - В изпълнение на приоритетите, заложи в Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006 – 2015 г. - В съответствие с приоритетите, заложи в: ✓ Стратегия за образователна интеграция на децата и

		учениците от етническите малцинства до 2015 г. (Документът е приет с Заповед на Министъра на образованието от 11.06.2004 г.) ✓ Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) (приета с Решение на Народното събрание от 1 март 2012 г.) ✓ Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020 г.) ✓ Национален план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.”

1.2. Описание на финансовите алокации

*** Обосновка на финансовото разпределение**

Обосновка на финансовото разпределение (т.е. на помощта от Съюза) по всяка тематична цел и където е подходящо, инвестиционен приоритет, в съответствие с изискванията за тематична концентрация, вземайки под внимание предварителната оценка.

Предстои да се разработи

DRAFT

Table 2: Overview of the programme investment strategy

The purpose of this section is to demonstrate in a synthetic manner the consistency between the needs identified, the thematic objectives and investment priorities selected, as well as the specific objectives and the financial allocation proposed. It also provides an overview of the contribution of the operational programme to the Europe2020 strategy.

This table is generated automatically by the SFC based on information inserted under other sections of the operational programme.

Priority axis	Fund <i>[Input from the financial tables 18 a -18c]</i>	Union support (EUR) <i>[Input from the financial tables 18 a -18c]</i>	Share of the total Union support to the operational programme (by Fund and priority axis) <i>[Input from the financial tables 18 a -18c]</i>	Thematic objective <i>[Input from the description of the priority axis]</i>	Investment priorities <i>[Input from the description of the priority axis]</i>	Specific objectives corresponding to the investment priority <i>[Input from the description of the priority axis]</i>	Common and programme specific result indicators <i>[input from result indicator tables no 3, 4 and 13]</i>	

1			%	1. Title	1.1. Title		
2				2. Title	2.1 Title		
				3. Title	3.1 Title		
TA				NA	NA		

DRAFT

РАЗДЕЛ 2.А. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (ЧЛЕН 87 (2) (В) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

ПРИОРИТЕТНА ОС № 1

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

2.А.0. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, ОБОСНОВКА ЗА ИЗБОРА НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, ПОКРИВАЩИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ [ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ФОНД] (ЧЛ. 87 (1) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Не е приложимо. Приоритетната ос обхваща единствено тематична цел 1 „Засилване на научно-изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите”. /чл. 9 (1) от проекта за Общ регламент/

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 1 от приоритетна ос 1(заглавие) (член 87 (2)

(b) (i)

Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите, чрез укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД), подобряване на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа

2.А.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 87 (2) (В) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Изграждане центрове за върхови постижения и центрове за компетентност в приоритетни области

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

• [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Основно предизвикателство за България, подобно на много други държави-членки на ЕС е постигането на целите, заложили на съвета в Барселона от европейските министри за наука – достигане на средно ниво от 3 % инвестиции в научно-изследователска дейност.

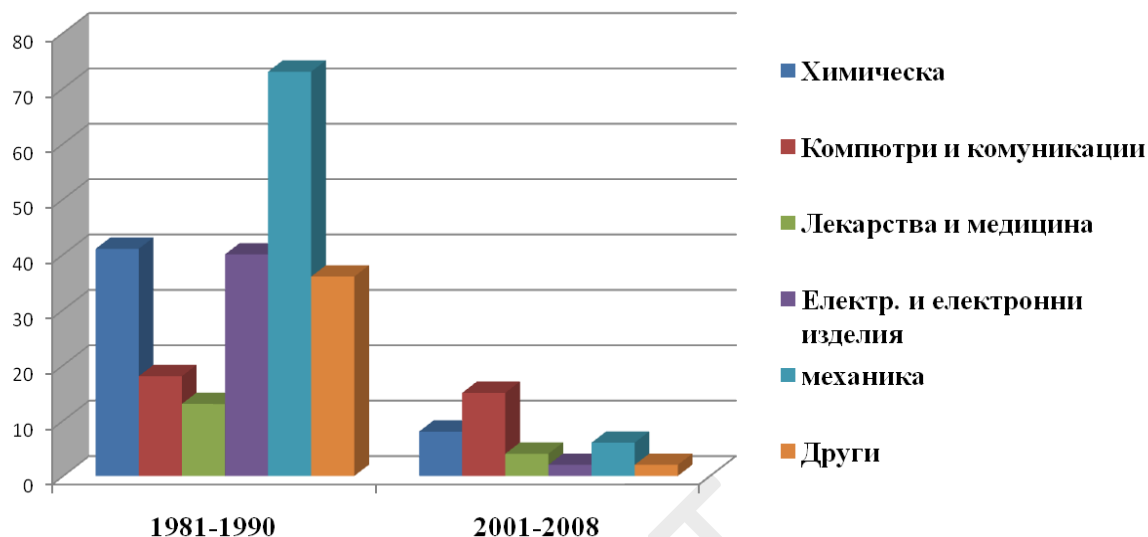
Инвестициите в научни изследвания и технологично развитие са решаващ фактор за икономическия растеж и развитие на конкурентоспособността на икономиката. Повишаването на качеството на научните изследвания и развитието на иновациите е от съществено значение за устойчивия растеж на България. Такъв растеж изисква целенасочени инвестиции в приоритетни за страната научни направления, необходим брой квалифицирани изследователи и изобретатели и атрактивна научна среда. Учените и специалистите, работещи в сферата на висшето образование и науката, трябва да бъдат мотивирани към такава дейност чрез конкурентно възнаграждение, възможности за професионално развитие, модерна инфраструктура и подходяща работна среда.

През 2010 г. в изпълнение на Стратегията “Европа 2020” бе определена национална цел за инвестиции в НИРД в размер на 1,5 % от БВП до 2020 г. За постигането на националната цел са необходими интегрирани действия в тази насока. Към настоящия момент националните инвестиции в НИРД са 0,57 % от БВП, по данни на НСИ за 2011 г., което е далеч от средното за ЕС-27 ниво от 2.03% от БВП. В последните години се наблюдава ръст в общия процент на разходи за НИРД, заради повишаване на частните инвестиции в наука. Това е добър сигнал за националната икономика, но запазване на нива на публичните разходи от 0,35 % не може да гарантира необходимото качество на изследвания и поддържане на минимален образователен и научен потенциал за обществото и индустрията.

Наблюдаваният икономически растеж в България през последните години забави своите темпове, тъй като се характеризираше с наличието на традиционни и с бърза възвращаемост сегменти от пазара като строителството, недвижимите имоти и финансите. В страната малка част от иновациите формират промишлеността, а секторите зависещи от евтина работна ръка имат висок дял от добавената стойност. По данни на Евростат за 2008 г., дялът на високотехнологичните продукти като дял от общия износ е 3,57, при стойности на другите нови държави членки между 4 и 6,5 и среден процент за ЕС-27 – 15. Рязка промяна се наблюдава в интензитета на патентоване преди и след 1990 г. (вж. фигура.. в приложение...), а активността на заявяване и издаване на защитни

свидетелства към Европейския патентен офис, Японския патентен офис и патентната служба на САЩ по данни на Световна банка е много ниска – 0.13 на милион население.

Фигура (предлагам да е в приложение също така)

За да може България да реализира целите, заложи в националните стратегически документи е необходимо поетапно увеличение на средствата за научна дейност и технологично развитие, като процент от БВП и особено чрез предприемане на действия за насърчаване на частните инвестиции за наука. Това следва да стане в определените приоритети за развитие на значими за икономиката и обществото научни и иновативни области. Важно е да се засилят действията на правителството и научните институции по отношение ефективен трансфер на знания, за да се гарантира пазарна устойчивост на новите научни разработки.

В международната практика, за предпоставяне и улесняване генерирането на нови идеи в науката и за тяхното приложение в практиката се създават центрове за върхови постижения /Centres of excellence/ и центрове за компетентност /Centres of competence/.

Центровете за върхови научни постижения са средища за водещи специалисти и изследователи в научна сфера от международно значение. Създават се за да развият сътрудничеството между най-добрите учени, научни групи и научни институции в рамките на дадена приоритетна научна област. ЦВП имат добавена стойност за развитие на вече утвърдени научни направления и теми, като утвърждава и надгражда постигнатите резултати, разширява възможностите за интердисциплинарен подход при

решаването на различни научни задачи и обединява ресурси търсейки по-осезаем ефект от провежданите изследвания.

Центровете за компетентност са обединения на водещи специалисти, изследователи и институции, които работят в областта на приложните науки и иновациите. Предлагат база за интеграция на различни научни групи, които имат общи стратегически научни задачи и прилагат знания от различни научни дисциплини. Създава условия за по-ефективно използване на ресурсите чрез съсредоточаване на хора, финансиране и инфраструктура. Развиват стратегически партньорства и подпомагат публичните органи, комуникират знания към обществото и индустрията.

Създаването и развитието на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност трябва да се извърши чрез насочване на ресурсите в приоритетните за страната научни направления и икономически области, определени в Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Иновационната стратегия за интелигентна специализация. Мерките следва да се фокусират в подкрепа на научни колективи с доказан потенциал да провеждат изследвания с високо научно качество, чиито резултати намират признание и подобаваща оценка от международната научна общност. Такива научни колективи следва да бъдат подпомагани в достатъчна степен и продължителност, чрез осигуряване на съвременна научна инфраструктура и конкурентно възнаграждение, за да постигнат и поддържат най-високо ниво на изследователската си дейност.

В резултат от развитието на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност в България ще се създадат условия за висококачествени и ефективни научни изследвания. Затова е необходимо да се насочат средствата от европейските структурни фондове като допълващ инструмент към националното финансиране. Създаването и развитието на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност следва да се базира на независима международна оценка, както по отношение на съществуващите такива центрове и възможността на научни институции да се включат в развитието на такива центрове, така и по отношение на създаването на изцяло нови центрове от научни институции.

По този инвестиционен приоритет ще се създадат или развият до 7 центъра за върхови постижения и до 7 центъра за компетентност на базата на независима международна оценка на потенциалните бенефициенти, които ще осигурят създаване на среда за

качествени и ефективни научни изследвания, условия за включване в международни и европейски мрежи за съвместни научни изследвания в рамките на европейската научна политика, ще улеснят и стимулират взаимодействието и връзката между свързани или допълващи се научни сектори и ще създадат механизми за взаимодействие между научните институти, висшите училища и бизнеса за развитието и прилагането на иновативни идеи и разработки.

DRAFT

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ¹ (2022) ²	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME)	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

¹ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

² Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно
	Подкрепени центрове за върхови постижения и центрове за компетентност	Брой/Евро	N/A	0	2013	10	МОН	На две години
	Брой нови изследователи в центровете за върхови постижения и центровете за компетентност	Еквивалент на пълно работно време	N/A	0	2013	90	МОН	На две години

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Модернизиране и изграждане на национална научна инфраструктура, както и развитие на регионални партньорски съоръжения към Европейските научни инфраструктури

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

- [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Структурните фондове на ЕС ще бъдат използвани за модернизиране на научната инфраструктура и изграждане на нова инфраструктура в научните институти и висшите училища с цел създаването на конкурентна среда за развитие на научни изследвания и обучение. Това ще става основно в приоритетните научни направления от Националната програма за развитие България 2020, Иновационната стратегия за интелигентна специализация и Националната програма за развитие на научните изследвания.

Научната инфраструктура е ядрото на „триъгълника на знанието” и осигурява благоприятна среда за провеждането на конкурентоспособни научни изследвания, обучение на специалисти и трансфер на знания и резултати към икономиката и обществото. Създаването и модернизирането на научната инфраструктура във висшите училища и научните институти ще спомогне за обучението на високо квалифицирани специалисти, мотивирани да прилагат уменията си за икономическото развитие на България.

Ще се подкрепят дейности, подпомагащи участието на български научни институти и висши училища във вече изградени международни научни партньорства и инфраструктури. Акцент ще бъде поставен върху изграждането на съвременна научна база, чрез която научните организации и висшите училища да могат да участват в Европейската пътна карта за научна инфраструктура и Европейския институт за иновации и технологии.

Създаването и модернизацията на научна инфраструктура ще се извърши приоритетно в научни институти и висши училища, които са доказали определено ниво на научен капацитет чрез международна оценка, с което ще се подпомогне оптимизиране на мрежата от научни и образователни организации и ще се намали фрагментацията им.

DRAFT

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ³ (2022) ⁴	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

³ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

⁴ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	малки и средни предприемачи (SME) като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно
	- Висши училища, участващи в мерки за оптимизация на институционалната мрежа, в съгласие със Стратегията за висше образование - Научни	Брой	N/A		2013		МОН	На всеки две години

	организации, участващи в мерки за оптимизация на институционалнат а мрежа							

Таблица 4: За ЕСФ: **Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))**

Ид. №.	Индикатор	Категория на района или МИЗ	Мерна единица	Общ индикатор за изпълнение, използван за база	Базова стойност	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Базова година	Целева стойност (2022) ⁵	Източник на информация	Честота на отчитане

⁵ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15-24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	По-развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
		Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата извън заетост при напускане	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Подкрепа за създаване и развитие на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност;
- Подкрепа за модернизирането на научната инфраструктура, и на съществуващите учебно-изследователски лаборатории на научни институции и висши училища, които провеждат изследвания в области, съответстващи на националните приоритети за наука и иновации и на структури, подпомагащи научно-изследователска и иновационна дейност;
- Създаване и развитието на регионални научни инфраструктури, в т.ч. и на уникални колекции и архиви⁶ и на национални звена – партньори на Европейските научни комплекси, определени в Европейската пътна карта за научна инфраструктура⁷;
- Подкрепа за оптимизацията на мрежата от научни институти и висши училища чрез изграждане на изследователска и учебно-изследователска инфраструктура, подобряване на учебната и социално-битовата среда и др.;

⁶ Научна инфраструктура включва - широкомащабни изследователски съоръжения, сбирки, специални хабитати, библиотеки, бази данни, биологически архиви, стерилни помещения, интегрирана мрежа от малки изследователски съоръжения, комуникационни мрежи с висока мощност/скорост разпределени изчислителни системи с висока мощност и възможности, изследователски плавателни съдове, сателитни и въздушни съоръжения за наблюдение, крайбрежни обсерватории, телескопи, синхротрони и ускорители. НИ включват и свързаните с тях човешки ресурси и задължително прилагат политика на „свободен достъп” - отворени за всички заинтересовани учени на базата на конкурентен подбор и селекция на предложенията, оценявани според тяхната научна стойност.

Идентифициране на основните целеви групи:

- Изследователи, преподаватели, докторанти, пост-докторанти, млади учени, специализанти, участници в научни изследвания, студенти, ученици.

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна.

Типове бенефициенти:

- Научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, висши училища и/или техни основни звена, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, МОН и второстепенни разпоредители, Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи” (ИА ЕСМИС)

2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (в) (ш) от Общия РЕГЛАМЕНТ):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в два приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 1, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни в механизма за програмиране на операциите по ОП НОИР. По настоящата приоритетна ос ще се предвидят възможности за международна оценка на научния потенциал и привличане на международни рецензенти

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ⁸ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане
	Брой изследователи, работещи в подобрени инфраструктури за научни изследвания	Еквивалент на пълно работно време		N/A		НСИ, МОН	На 2 години
	Брой нови изследователи в подпомогнатите институции	Еквивалент на пълно работно време		N/A		НСИ, МОН	На 2 години

⁸ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 2 от приоритетна ос 1(заглавие) (член 87 (2))**(b) (i)**

Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите, чрез насърчаване на инвестициите на предприятията в научноизследователска и иновационна дейност, и развитие на синергични връзки между предприятията, научноизследователски и развойни центрове и висшето образование, по-специално относно разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация предоставяне на подкрепа за технологични и приложни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство в ключови базови технологии, както и за разпространението на технологии с общо предназначение.

2.A.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (в) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Подкрепа за приложни изследвания и експериментално развитие в приоритетни области , подпомагащи развитието на икономиката

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Развитите индустриални страни са разделили помежду си пазара на високите технологии (космически технологии, фармацевтика, информационни технологии и комуникация, електроника и др.). Те произвеждат 80 % от високотехнологичните продукти. България е изправена пред предизвикателствата, пред които са изправени и развитите страни-членки на ЕС, като това се случва в условията на тежък преход след дългогодишна изолация от научно-изследователския международен живот и при ниски показатели на процент от БВП, заделян за НИРД. В този смисъл ефективното управление на науката като икономически фактор, гарантиращ ръст, заетост и динамичност на националната

икономика, е приоритет на българското правителство. Това ще се постигне, чрез насърчаване на инвестициите в научноизследователската и иновационна дейност, развитие на връзки между предприятията, научноизследователски и развойни центрове и институциите за висше образование.

Участието на частния сектор в научно изследователската дейност е една от основните задачи на ЕС. Като дейност е предвиден в почти всички политически документи на Общността. Предвижда се включването на бизнеса не само под формата на преки инвестиции, а като бенефициент на научни знания и продукти и стабилен партньор в триъгълника на знанието. Изграждането на ефективни партньорства между научните организации, университетите и бизнеса обогатява всички участници в процеса с нови знания и умения и създава висока добавена стойност за икономиката. За преодоляване на икономическото изоставане трябва да се предприемат и дейности за подпомагане на приложните научни изследвания в приоритетните за страната направления. Научното обслужване и участие в усвояването или създаването на нови технологии в индустрията е необходимо за гарантиране на интелигентен, устойчив растеж с по ефективно използване на ресурсите. Инвестициите в приложни научни изследвания, осъществени чрез мерките на оперативната програма, ще повишат като цяло капацитета на българските научни институции и изследователи за по-успешното им интегриране и пълноценно участие в Европейското изследователско пространство и в националните и европейски технологични платформи.

Силните и устойчиви връзки между науката и бизнеса са в основата на развитието на икономика, основана на знанието. Интегрирането на образователния и научния процес създава стабилни условия за генериране и използване на научно познание. Обвързването на различни елементи на знанието в неделима среда е предпоставка за устойчив и приобщаващ растеж, както и стимулиране на икономика с високи равнища на заетост. Това предполага и наличието на подходящ човешки ресурс, който да обслужва потребностите на различните сфери, както и бързата реализация на учени и предприемачи. Така ще се създадат условия за модернизиране на трудовите пазари и ще се реализират гъвкави образователни мостове между различните сектори.

Въвеждането на схеми, които да подпомогнат връзката научно- образователни институции-индустрия и търсенето на кадри от страна на бизнеса налага и въвеждане на диференциация на образователните институции и на тази база определяне на тези, които

ще развиват силна научна дейност. Последното ще гарантира и възпроизводството на ново научно поколение за научно-иновативната система.

DRAFT

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.

Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ⁹ (2022) ¹⁰	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

⁹ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

¹⁰ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	на малки и средни предприемачи (SME) като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно
	Повишаване на инвестициите в приложни изследвания в	Евро	N/A	220 000	2011	506 000	НСИ	Годишно

	приоритетните области								

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

Ид. №.	Индикатор	Категория на района или МИЗ	Мерна единица	Общ индикатор за изпълнение, използван за база	Базова стойност	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Базова година	Целева стойност (2022) ¹¹	Източник на информация	Честота на отчитане

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година

¹¹ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

	количествена цел	По-			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15-24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	развитите региони Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата извън заетост при напускане	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Подкрепа за стратегически изследователски програми в центровете за компетентност и в инфраструктурните комплекси, които да гарантират тяхното устойчиво развитие и добавен ефект за националната и регионална икономика;
- Подкрепа за провеждане на приложни научни изследвания. Финансиране на самите изследвания и дейности, свързани със закупуване на нова или модернизиране на съществуваща апаратура, оборудване, материали, консумативи и др., необходими за провеждане на приложното научно изследване, включително и разходите по възнаграждения на участниците;
- Осигуряване на подкрепа за достъп и участие на български научни организации и висши училища до различни европейски технологични платформи съвместни технологични инициативи и в Европейския институт за технологии и иновации;
- Обучение на кадри по заявка и с финансовото участие на бизнеса чрез ваучерни схеми;
- Предоставяне на подкрепа за изграждане, развитие и използване на пилотни производствени центрове във висшите училища и научните институти за провеждане на научно обучение, изследователска работа, експериментално развитие и прототипиране..

Идентифициране на основните целеви групи:

- Изследователи, преподаватели, докторанти, пост-докторанти, млади учени, специализанти, студенти, ученици.

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна.

Типове бенефициенти:

- научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, висши училища и/или техни основни звена, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, МОН.

2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (в) (ш) от Общия РЕГЛАМЕНТ):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Тематична концентрация;

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в два приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 1, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни в механизма за програмиране на операциите по ОП НОИР. По настоящата приоритетна ос ще се предвидят възможности за международна оценка на научния потенциал и привличане на международни рецензенти

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ¹² (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане
	Брой предприятия, които си сътрудничат с подпомогнатите научноизследователски институции	Предприятия				УО, НАП	Годишно
	Брой предприятия, въвели нови или значително подобрени продукти, нови за пазара и създадени в резултат от подпомогнатите иновации или научноизследователски и развойни проекти	Предприятия				УО, НАП	Годишно

¹² За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

2.A.3. Специфични разпоредби за ЕСФ, когато е приложимо (по приоритетна ос, разпределени по категории регион, където е релевантно): социални иновации, транснационално сътрудничество ¹³ и принос на ЕСФ към тематични цели 1-7¹⁴.

Предстои да се разработи

2.A.4. Рамка на изпълнението (Чл. 87 (2) (в) (v))

.

---

¹³ В случай, че е обособена отделна приоритетна ос за социални иновации или за транснационално сътрудничество, описанието на приоритетната ос трябва да отговаря на описанието в Раздел 3. (грешка на ЕК – има се предвид раздел 2)

¹⁴ Според Чл. 9 (1)-9 (7) от Общия регламент.

Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетна ос (по Фонд и категория регион)

Стъпка на изпълнение, финансов индикатор, индикатор за изпълнение и резултат	Мерна единица, когато е приложимо	Фонд	Категория регион	Цел за 2018	Крайна цел (2022)	Източник на данни	Обосновка за представителността на индикатора, когато е подходящо

2.A.5. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛ. 87 (2) (В) (VI))

Категориите интервенции са на база приета от Комисията номенклатура и индикативно разпределение на приноса на Съюза (Таблицы 7-12).

Категориите интервенцията са въз основа на номенклатура, която е приета от Комисията, която се планира да се включи 6 измерения общи за фондовете, едно допълнително (7-мо) измерение на ЕСФ и (8-мо) за ЕФРР и Кохезионния фонд.

- Първите пет измерения съответстват на тези, използвани за периода 2007-2013 г. и посочени в приложение II на Регламент на Комисията 1828/2006, макар, че ще бъдат направени промени в някои категории и кодекси.
- Допълнителното общо измерение обхваща "механизми за осъществяване на териториалния подход", позволяващ анализ на използването на воденото от Общностите местно развитие, ИТИ-та и интегрираните подходи за устойчиво градско развитие.
- Измерението за "второстепенна тема на ЕСФ" има за цел да осигури приноса на операциите по ЕСФ към тематичните цели, посочени в член 9, параграф 1, (7) от Общия регламент.
- Допълнително измерение, предложено за ЕФРР и Кохезионния фонд има за цел да проследи разпределението на подкрепата от Съюза за всички тематични цели (когато приоритетните оси обхващат няколко тематични цели) и по този начин на стратегията "Европа 2020".

Забележка: Както е посочено в член 87 (10) от Общия регламент, този раздел (категории интервенции) не е предмет на решението на Комисията за одобрение на оперативната програма и остава отговорност на държавата-членка.

Таблица 7-12 : Категории интервенции:

Отделни таблици по категория регион/фонд, ако приоритетната ос обхваща повече от една категория или фонд. За категоризацията на Инициатива за младежката заетост (ИМЗ) (специалните финансови средства и съфинансиране от ЕСФ) се считат за еквивалентни на отделен Фонд, но данните за ИМЗ не е необходимо да се представят за всяка категория регион поотделно.

DRAFT

Таблица 7: Измерение 1 Област на интервенция		Таблица 8: Измерение 2 Форма на финансиране		Таблица 9: Измерение 3 Територия		Таблица 10: Измерение 6 Механизми за действие върху териториите		Таблица 11: Измерение 7 Второстепенни теми за ЕСФ ¹⁵		Таблица 12: Измерение 8 Тематична цел (ЕФРР/КФ)	
Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро

За останалите измерения за категоризация, данни се изискват с информационна цел чрез система за електронен обмен на информация по време на изпълнението.

¹⁵ Количествена информация за приноса на ЕСФ към тематичните цели, посочени в чл. 9(1) до (7) от Общия регламент

2.А.6. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, КЪДЕТО Е НЕОБХОДИМО, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ДЕЙСТВИЯТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛ. 87 (2) (В), (VII))

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

DRAFT

РАЗДЕЛ 2. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОС (ЧЛЕН 87(2)(В) И (С) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

РАЗДЕЛ 2.А. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (Чл. 87 (2) (в) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

ПРИОРИТЕТНА ОС № 2

ОБРАЗОВАНИЕ И УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

2.А.0. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, ОБОСНОВКА ЗА ИЗБОРА НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, ПОКРИВАЩИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ [ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ФОНД] (Чл. 87 (1) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Не е приложимо. Приоритетната ос обхваща единствено тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот”.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 1 от приоритетна ос 2 (заглавие) (член 87 (2) (b) (i))

Превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование

2.А.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (в) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1:

Подобряване на постиженията на децата и учениците в овладяването на ключови компетентности по отношение предучилищното и училищното образование

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Българското предучилищно и училищно образование има своите традиционни достойнства, които следва да бъдат съхранени. В изпълнение на целите на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006–2015 г.) бяха предприети много положителни стъпки, най-съществените сред които са въвеждането на единни разходни стандарти за издръжката на едно дете/ученик, прилагането на делегирани бюджети, задължителната двугодишна подготовка преди първи клас, финансово осигурена целодневна организация на учебния ден за учениците от 1. до 4. клас, прилагането на единен образователен пакет – стандарти, учебни програми и учебни планове, ориентирани към резултати от обучението, ежегодните национални външни оценявания в края на 4. и на 7. клас и на задължителните държавни зрелостни изпити.

В същото време системата на предучилищното и училищното образование е изправена и пред редица проблеми и предизвикателства. Част от промените в последните години са неефективно осъществени – неразработени докрай механизми, небалансирани правомощия, несвързаност на промените, неучастие на всички заинтересовани страни.

Независимо от ориентацията на стандартите и учебните програми към придобиване на ключови компетентности, 41 % от 15-годишните български ученици показват резултати под критичното първо равнище в областта на четенето, математиката и природните науки в международното изследване PISA 2009 на ОИСР, като особено отчетливи са разликите в резултатите според вида на училището и големината на населеното място.

Тези усилия в рамките на задължителното училищно образование трябва да бъдат предшествани от висококачествено и икономически достъпно образование и грижи в ранна детска възраст. В тази връзка, утвърждаването на задължителната предучилищна подготовка на децата, две години преди постъпването им в училище (от 2012 г.), има огромен образователен ефект, който носи дълготрайни ползи с оглед на социализацията и постиженията на всяко дете през целия период на обучение, а не само на по-добрите резултати в училище.

Повишаването на качеството на предучилищното образование ще бъде солидна основа за

по-нататъшно учене и ще допринесе за превенцията на отпадането от училище и за увеличаване на ползите при завършване на следваща образователна степен и придобиване на нови умения.

Чрез този инвестиционен приоритет се очаква да се допринесе за повишаване на нивото на грамотност на 15-годишните ученици в областта на четенето, математиката и природните науки, усвояване на знания и умения за работа в дигиталното общество, придобити компетентности, подкрепящи личностното развитие, социалната интеграция и професионална реализация и развити нагласи за вземане на информирани решения в полза на себе си и на другите за гарантиране на устойчиво развитие; да се намалят различията в резултатите от ученето в различните училища и населени места; да се модернизират учебните програми, учебните планове, учебниците и учебните помагала; да се осигурят условия и подкрепа за прилагането на педагогически иновации и съвременни подходи на преподаване; да се засили действието на системите за ранно установяване и ранна намеса при проблеми с ученето.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система чрез повишаване на мотивацията за учене на привлекателността на образователните институции

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

В последните години в страната се наблюдава положителна тенденция в стойностите на преждевременно напусналите образованието сред населението на възраст 18 - 24 години и темповете, с които страната ни намалява дела на преждевременно напусналите училище през последното десетилетие са значително по-ускорени от средните за ЕС. Актуалната ситуация в България показва, че все още не е задоволителен постигнатият за 2012 г. дял от 12.5 %. През програмния период 2014 – 2020 г. дялът на преждевременно напусналите образователната система трябва да бъде намален до 11% г.

Засилва се отчуждаването на децата от училище поради комплексни причини -

отхвърляне на образованието/училището като ценност, неефективен социален и семеен контрол, липса на адекватни стимули за посещаване на училище, недостатъчна гъвкавост на училището спрямо интересите и очакванията на учениците, неефективна система на допълнителна и консултационна работа, фокусирана върху изоставащите ученици и особено върху учениците със средни и добри постижения, непривлекателна среда.

Неудовлетворителна е степента на социализация на децата в свободното им време и извън училище.

Въведената от 2012 година двегодишна задължителна предучилищна подготовка спомага за преодоляване на разликите в уменията и съдейства за когнитивното, езиковото, социалното и емоционалното развитие на децата. По данни на НСИ за учебната 2012/2013 г. нетният коефициент на записване на децата в детските градини в България е само 82.1 %. Мерките за привличане и включване в предучилищно образование, особено на децата в риск, ще бъдат насочени към прилагането на модели за тясно сътрудничество между дома и образованието и грижите в ранна детска възраст и повишаване на инвестициите в предучилищно образование, както и с цел промяна на обществените възприятия за него като за част от системата на социални услуги.

Необходимо е разработване и прилагане на системни и ефективни подходи за подкрепа на деца и ученици с пропуски в обучението, за навременно откриване и насърчаване на даровити и талантиливи деца, както и разработен междусекторен координационен механизъм на национално, областно и общинско равнище, основаващ своите политики, планове и мерки на систематично наблюдение, анализ и оценка като предпоставка за коригиращи действия, разпределение на ресурси, насочване на инвестиции съобразно потребностите на съответните равнища, при гарантиране на редовна отчетност и прозрачност.

С осъществяването на предложените мерки се очаква да се увеличи броят на децата и учениците, обхванати от образование, да се подобри достъпът до предучилищно и училищно образование, да се осигури плавен преход между образователните институции в предучилищното и училищното образование и да се намали процентът на отпадащите от училище. Очакван резултат е и реинтеграцията на отпаднали в образователната система.

Разширяването на предлагането на целодневното обучение, създаването на оптимални

условия за самоподготовка на учениците и осигуряването на условия за пълноценен отход и творчески занимания в свободното от учебни занимания време чрез извънкласни и извънучилищни форми ще повиши мотивацията им за включване в училищния живот.

Изграждането на модерна, защитена и интерактивна образователна среда (базирана на съвременни ИКТ за образованието) ще повиши атрактивността и статуса на училищата (вкл. ползването и създаването на специализирано цифровизирано учебно съдържание, електронни платформи за разпространение, интелигентни интерактивни системи за общуване с родители и общество и надежден комуникационен достъп).

Предложените мерки са в подкрепа на дейностите в Стратегия за намаляване дела преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020).

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 3: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Управление на качеството на образованието чрез усъвършенстване на системата за оценяване на резултатите от обучението и разработване и прилагане на ефективна система за мониторинг

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Огромен недостатък на училищната система е липсата на система за управление на качеството на образованието, както и на такава за инспектиране на качеството на образователните институции. Осъществяваният контрол е насочен почти изцяло към спазване на нормативните актове и не допринася ефективно за напредъка на системата.

В процес на разработване са стандарт за инспектиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, стандарт за организационно развитие и управление на качеството, както и индикатори за ефективност на образованието, чийто резултат е свързан със създаването на единна система за оценяване на ученици, учители

и училищна среда.

При наличието на значително развита система за външно оценяване, все още липсва анализ за съпоставяне резултатите на учениците на входа и на изхода на съответния етап, поради което резултатите от външното оценяване не водят до достатъчно надеждни изводи относно постиженията на учениците от различните видове училища, както и не предоставят информация за влиянието на средата.

Необходима е единна система за контрол и оценка на качеството на образованието (критерии, инструментариум, процедури) на системно ниво и на ниво образователна институция, която да осигурява съпоставимост на резултатите.

Чрез операциите в този инвестиционен приоритет се очаква да се изгради функционираща цялостна система за управление на качеството на образованието чрез индикатори, отчитащи входните данни (ресурсите, с които разполага образователната система), процесите (нейното функциониране), изходните резултати (приносът ѝ за развитието на отделния ученик) и гарантирана прозрачност и публичност на резултатите от инспектирането.

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ¹⁶ (2022) ¹⁷	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME)	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

¹⁶ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

¹⁷ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

Ид. №.	Индикатор	Категория на района или МИЗ	Мерна единица	Общ индикатор за изпълнение, използван за база	Базова стойност	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Базова година	Целева стойност (2022) ¹⁸	Източник на информация	Честота на отчитане

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15-24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	По-развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
		Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година

¹⁸ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

	извън заетост при напускане									
	Деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование		%	Деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование	79,2	%	2010	85	НСИ Eurostat	Всяка година
	Лица на възраст от 18-24 години, преждевременно напуснали образование		%	Лица на възраст от 18-24 години, преждевременно напуснали образование	12,8	%	2011	11	НСИ Eurostat	Всяка година
	15-годишни ученици с ниски умения в областта на четенето		%	15-годишните ученици с ниски умения в областта на четенето	41,0	%	2009	30	OECD (PISA)	През 3 години
	15-годишни ученици с ниски умения в областта на математиката		%	15-годишните ученици с ниски умения в областта на	47,1	%	2009	37	OECD (PISA)	През 3 години

				математиката						
	15-годишни ученици с ниски умения в областта на природните науки		%	15-годишните ученици с ниски умения в областта на природните науки	38,8	%	2009	30	OECD (PISA)	През 3 години
	Осигурени стипендии		Брой	Общ брой ученици		Брой	2013		МОН, училища,	Веднъж на 2 години

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Дейности за подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотност, език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности;
- Разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на учениците на национално, регионално и училищно равнище;
- Измерване на постиженията на учениците в областта на четенето, математиката и природните науки в национални и международни изследвания, вкл. обучение на педагогически специалисти за по-добро оценяване на учениците;
- Въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес и съдържание;
- Разработване, актуализиране и оценка на ефективността на учебни планове и програми;
- Изграждане на модерна защитена образователна среда в училищата, базирана на съвременни ИКТ;
- Осигуряване на ИКТ средства за онагледяване/представяне на учебния материал в кабинетите и в специализираните кабинети (физика, химия и др.), както и внедряване на интелигентни системи за родители и общество;
- Изграждане на модерна сигурна, гъвкава и скалируема облачна среда за общи и специфични ИКТ услуги и осигуряване на надежден комуникационен достъп до нея на потребителите от сферата на образованието;
- Модернизиране на учебния процес чрез внедряване на ИКТ решения за преподаване и обучение, специализирано оборудване за онлайн сътрудничество и съвместни проекти между учители и ученици, др.; Подобряване на управлението на институциите и процесите в системата на предучилищното и училищното образование, включително в областта на инспектирането;
- Разработване на стандарти за гарантиране на качеството на предучилищното образование с ученици (включително семействата) и разработване на подходящи за развитието на децата практики, които благоприятстват придобиването както на когнитивни, така и на некогнитивни умения;

- Внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищни
- Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата и обезпечаване на пребиваване в училище преди началото на учебните часове и след края, ако това се налага;
- Подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на резултати
- Осигуряване на възможности за обучение, съобразно с индивидуалните потребности на децата и учениците за иновативността и предприемачеството.
- Засилване интереса и мотивацията на децата и учениците за учене чрез модернизиране на образователните стипендии;
- Разработване на програми за семейна подкрепа с цел насърчаване участието на родителите в образователния процес
- Подкрепа за разработване и реализиране на училищни политики и програми за превенция на социални рискове, като предпоставка за създаване на благоприятна среда за развитие на децата и високи образователни резултати
- Подкрепа за развитието на училищната мрежа и повишаването на качеството на образование на необхванатите в задължителна училищна възраст;
- Насърчаване участието на учениците в процеса на управление и взимане на решение в училището и ученическо самоуправление.

Идентифициране на основните целеви групи:

- Децата, учениците, младежите, възрастни извън задължителната училищна възраст, родителите, психолозите, директори.

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна.

Типове бенефициенти:

- МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са фактор за развитие на детски градини, училища, общини, ресурсни центрове, читалища, НПО.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

(Член 87 (2) (в) (ш) от Общия регламент)

Това описание следва да представя преглед на видовете интервенции, които държавата-членка възнамерява да подкрепи, допълнени от по-конкретни примери, когато е подходящо. По-специално трябва да се обясни как планираните дейности ще допринасят за специфичните цели, например чрез насочване към специфични целеви групи или

територии, фокусиране върху конкретни теми или въпроси, и т.н. Следователно този раздел трябва да предоставя ясно разбиране за това как цели и резултати ще бъдат постигнати на практика, с планираните дейности.

Имайте предвид, че изборът на индикаторите за продукт и категории на интервенция следва да бъде съобразени с това описание.

Където е приложимо, описанието следва да включва стъпките, които ще бъдат предприети за прилагане на принципите на равенство между мъжете и жените, недискриминация и устойчиво развитие.

Обърнете внимание и на:

1. Където е приложимо, описанието следва да посочва, че цялата приоритетна ос е посветена единствено на водено от общностите местно развитие по смисъла на чл. 28 от Общия регламент (който позволява увеличаване размера на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в чл. 110 (5) от Общия регламент).
2. За ЕСФ: когато е уместно, това описание трябва да включва указание, че цялата приоритетна ос е предназначена за социални иновации или за транснационално сътрудничество (което позволява да се увеличи процентът на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в член 11 (2) на регламента за ЕСФ).

2.A.2.2. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗБОРА НА ОПЕРАЦИИ (ЧЛ. 87 (2) (В) (Ш) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Този раздел следва да включва кратко описание на:

принципите, прилагани, за да се гарантира избора на качествени операции, допринасящи за изпълнението на специфичните цели и резултати. Общия регламент изисква това описание за всеки инвестиционен приоритет, но когато това описание е едно и също за няколко инвестиционни приоритети, могат да се използват кръстосани препратки, за да се избегне повторение.

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са

концентрирани в три инвестиционни приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 10, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни чрез механизма в програмиране на операциите по ОП НОИР.

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

[максимум 7000 знака с разстоянието = приблизително 2 страници]

Ако се предвижда да се използват финансови инструменти, този раздел следва да включва описание на планираните финансови инструменти. Следва да се очертае планирания обхват за използването на финансови инструменти и намеренията на държавата-членка, в това отношение. Тъй като финансовите инструменти могат да бъдат определени в средата на периода, и предварителната оценка изисквана за всеки инструмент, не е задължително приключила по време на представяне на оперативната програма, от описанието следва да е ясно къде е определено или е планирано използването на финансовите инструменти (например ако вече е било предмет на предварителна оценка и е бил създаден съответен финансов инструмент) и когато е в процес на разглеждане или планиране.

Забележка: Където е приложимо тази раздел следва да посочва, че цялата приоритетна ос ще бъде прилагана единствено:

- чрез финансови инструменти по смисъла на чл.32 (който позволява увеличаване на дела на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в чл. 110 (5) от Общия регламент), или
- чрез финансови инструменти, определени на ниво ЕС, съгласно чл. 33 (1)а (позволяващ увеличаване дела на съфинансиране от ЕС до 100 %).

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Описание на това как подкрепените големи проекти ще допринесат за специфичните цели, съответстващи на този инвестиционен приоритет. Където не са планирани големи проекти, държавата-членка следва да посочи това.

Всяка оперативна програма следва да включва списък с планирани за изпълнение големи проекти, които са свързани с приоритетните оси и инвестиционния приоритет в раздел 13. (грешка на ЕК – има се предвид раздел 12)

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Индикаторите за продукт са необходими по категория региони на всеки инвестиционния приоритет. Продуктите са свързани с подпомаганите операции. Индикаторите следва да измерват продукта в резултат мнозинството от интервенциите, подпомагани в рамките на инвестиционния приоритет и по този начин се дава възможност за оценка на напредъка по изпълнението. Тези данни може да се използват като основа за оценка на напредъка по специфичните цели.

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ¹⁹ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане

---

¹⁹ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 2 от приоритетна ос 2 (заглавие) (член 87 (2))**(b) (i)**

Подобряване на качеството, ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование

2.A.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (в) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Подобряване на знанията, уменията и възможностите за реализация на завършилите висше образование

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.
- [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Целта на този раздел е да се определи специфична цел, свързана с особен инвестиционен приоритет и да се очертаят търсените резултати.

Специфичната цел следва да бъде в съответствие с въпросния инвестиционен приоритет, описвайки го колкото е необходимо, с цел да бъдат посочени идентифицираните специфични нужди на държавата-членка или региони.

Специфичната цел не може да бъде по-широка от въпросния инвестиционен приоритет. Броят на специфичните цели по инвестиционен приоритет трябва да се ограничава доколкото е възможно, за да се улесни наблюдението на напредъка и да се избегне раздробяването на програмите. Все пак, няма формално ограничение в това отношение.

Специфичната цел има смисъл, само ако има разбиране с оглед на референтната ситуация т.е. каква е ситуацията в началото на програмния период. Ето защо, когато

раздел 2 не е достатъчно ясно определен за идентифицираните нужди, отнасящи се до специфичната цел, този раздел може да бъде използван по-подробно, за да се очертае ситуацията в началото на програмния период, включително и очакваните предизвикателства.

„Резултатите“ като цяло се отнасят до търсените промени (в референтната ситуация) с оглед на специфичната цел, която държавата-членка се стреми да постигне с фондовете.

„Индикатори за резултат“ се използват за улавяне на измеримата величина (величини) на резултата - да се улесни оценката дали напредъкът е към постигането на специфичните цели и дали промяната е извършено в желаната посока. Индикаторите за резултат измерват само някои от съответните величини на резултата. В зависимост от индикатора, външни фактори, извън намесата на Съюза, могат да повлияят в по-малка или по-голяма степен отчетените резултати и постигането на специфичните цели.

Чрез този инвестиционен приоритет се цели повишаване на качеството на висшето образование и подобряване на условията за заетост на завършващите. Чрез мерките ще се изпълни Препоръката на ЕК за модернизиране на висшето образование. Ще се подпомагат висшите училища за въвеждане на нови и иновативни форми на преподаване, електронно обучение, гъвкави модели на обучение. Ще се усъвършенства системата за акредитация на висшите училища,—ще бъдат предприети мерки като въвеждане на финансови и данъчни стимули, трансфер на добри практики, насърчаване на приложната ориентация, както и на въвеждането на международни критерии, които да гарантират в края на периода /2020 г./ възможността български висши училища да заемат челни места в европейски класации/. Повишаването на качеството на висшето образование ще доведе до по-добра реализация на пазара на труда на завършващите младежи.

Ще се създадат условия за превръщането на университетите в съвременни **центрове** на знанието, обединяващи основните компоненти на триъгълника на знание – образование – наука и иновации. Ще се насърчи изграждането на съвместни научни компуси между географски близки университети, които да създадат обща експериментална среда за студенти и докторанти за провеждане на различни изследователски задачи, тестове и опити. Основна цел ще бъде включването на български университетска мрежа към обществата на знанието и иновациите на Европейския институт за технологии и иновации.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Оптимизиране дейността на висшите училища

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.
- [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Целта на този раздел е да се определи специфична цел, свързана с особен инвестиционен приоритет и да се очертаят търсените резултати.

Специфичната цел следва да бъде в съответствие с въпросния инвестиционен приоритет, описвайки го колкото е необходимо, с цел да бъдат посочени идентифицираните специфични нужди на държавата-членка или региони.

Специфичната цел не може да бъде по-широка от въпросния инвестиционен приоритет. Броят на специфичните цели по инвестиционен приоритет трябва да се ограничава доколкото е възможно, за да се улесни наблюдението на напредъка и да се избегне

раздробяването на програмите. Все пак, няма формално ограничение в това отношение.

Специфичната цел има смисъл, само ако има разбиране с оглед на референтната ситуация т.е. каква е ситуацията в началото на програмния период. Ето защо, когато раздел 2 не е достатъчно ясно определен за идентифицираните нужди, отнасящи се до специфичната цел, този раздел може да бъде използван по-подробно, за да се очертае ситуацията в началото на програмния период, включително и очакваните предизвикателства.

„Резултатите“ като цяло се отнасят до търсените промени (в референтната ситуация) с оглед на специфичната цел, която държавата-членка се стреми да постигне с фондовете.

„Индикатори за резултат“ се използват за улавяне на измеримата величина (величини) на резултата - да се улесни оценката дали напредъкът е към постигането на специфичните цели и дали промяната е извършено в желаната посока. Индикаторите за резултат измерват само някои от съответните величини на резултата. В зависимост от индикатора, външни фактори, извън намесата на Съюза, могат да повлияят в по-малка или по-голяма степен отчетените резултати и постигането на специфичните цели.

Предназначението на тази специфична цел е да гарантира постигането на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване на дейността на висшите училища. Чрез дейностите, които ще се финансират за постигането на специфичната цел ще се намали фрагментацията в системата на висшите училища. Също така за повишаване ефикасността на дейността на висшите училища ще способстват и дейностите, предвиждащи усъвършенстване на съществуващите системи за тяхното управление, вътрешно-организационно структуриране, оптимизиране на процесите, прилагането на ефективни системи за наблюдение и контрол, както и разработването и внедряване на модели за обвързване финансирането на висшите училища с резултатите от обучението и реализацията на студентите.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 3: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Подобряване на достъпа до висше образование и увеличаване на броя на завършилите висше образование между 30-34 годишните до 36 % до 2020 г.

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

- [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Целта на този раздел е да се определи специфична цел, свързана с особен инвестиционен приоритет и да се очертаят търсените резултати.

Специфичната цел следва да бъде в съответствие с въпросния инвестиционен приоритет, описвайки го колкото е необходимо, с цел да бъдат посочени идентифицираните специфични нужди на държавата-членка или региони.

Специфичната цел не може да бъде по-широка от въпросния инвестиционен приоритет. Броят на специфичните цели по инвестиционен приоритет трябва да се ограничава доколкото е възможно, за да се улесни наблюдението на напредъка и да се избегне раздробяването на програмите. Все пак, няма формално ограничение в това отношение.

Специфичната цел има смисъл, само ако има разбиране с оглед на референтната ситуация т.е. каква е ситуацията в началото на програмния период. Ето защо, когато раздел 2 не е достатъчно ясно определен за идентифицираните нужди, отнасящи се до специфичната цел, този раздел може да бъде използван по-подробно, за да се очертае ситуацията в началото на програмния период, включително и очакваните предизвикателства.

„Резултатите“ като цяло се отнасят до търсените промени (в референтната ситуация) с оглед на специфичната цел, която държавата-членка се стреми да постигне с фондовете. „Индикатори за резултат“ се използват за улавяне на измеримата величина (величини) на резултата - да се улесни оценката дали напредъкът е към постигането на специфичните цели и дали промяната е извършено в желаната посока. Индикаторите за резултат измерват само някои от съответните величини на резултата. В зависимост от индикатора, външни фактори, извън намесата на Съюза, могат да повлияят в по-малка или по-голяма степен отчетените резултати и постигането на специфичните цели.

Въпреки известният напредък през последните години по отношение на процента на хората, завършили висше образование /27,3 % през 2011 г./, ще трябва да бъдат

положени трайни усилия за постигането на водещата национална цел в областта на образованието, според която до 2020 г. 36 % от младите хора трябва да са завършили висше образование. За постигане на тази специфична цел ще се предвидят стимули за младите хора, с които ще се подобри достъпът им до висше образование като стипендии, студентски кредити и др.

За постигане на тази специфична цел ще се предвидят стимули за мотивиране на младите хора да завършат висше образование (стипендии, студентско кредитиране), като специално внимание ще бъде отделено на студентите със специални постижения в приоритетни за науката и икономиката области. с които ще се подобри достъпът им до висше образование. Ще бъде насърчено участието на студенти в различни форми на допълнително обучение като студентски научни клубове и изследователски школи. За подобряване на достъпа до висше образование ще бъдат финансирани и дейности на висшите училища, които са свързани с усъвършенстване на моделите за прием, както и за прилагане на гъвкави форми на обучение.

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ²⁰ (2022) ²¹	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME)	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

²⁰ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

²¹ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

Ид. №.	Индикатор	Категория на района	Мерна единица	Общ индикатор за	Базова стойност	Мерна единица за базовата и	Базова година	Целева стойност (2022) ²²	Източник на	Честота на отчитане

²² В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

		или МИЗ		изпълнение, използван за база		целевата стойност			информация	

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15- 24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	По- развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
		Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата извън заетост при напускане	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година
	Студенти, получаващи стипендии		Брой	Общ брой студенти	13 500	Брой	2013	120 000	МОН, висши училища	Веднъж на 2 години

	Дял на лицата, завършили висше или еквивалентно образование		%	Население между 30 -34 г.	28%	%	2013	36%	МОН, ЦИОО, НСИ, висши училища	Веднъж на 2 година
	Обучаващи се по нови учебни планове и програми		Брой							

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Усъвършенстване на системите за управление на висшите училища ~~и въвеждане на системи~~
- Усъвършенстване на системата за акредитация, чрез стимулиране гъвкавостта и прозрачност на качеството във висшите училища и научните организации.;
- Поддържане и усъвършенстване на разработената рейтингова система на ВУ;
- Разработване и внедряване на модели за обвързване на финансирането на висшите училища с реализацията на студентите;
- Усъвършенстване на формите за преподаване и на методите за оценяване на студентите и д-р. планове и програми във висшите училища (в т.ч. чуждоезикови), подкрепа за учебни програми, актуална пазарна ориентираност; интегриране на въпросите за устойчивото развитие в учебните и интердисциплинарни програми за повишаване знанията и уменията на студентите по отношение на климатичните промени. Създаване на национална система за оценяването на придобитите знания на завършващите по всяко професионално направление в системата на висшето образование, с цел осигуряване на качеството на образованието;
- Насърчаване участието на студенти в различни форми на допълнително обучение като студентски организации, школи и др.;
- Усъвършенстване на механизмите по признаване на придобито висше образование от чуждестранни висши училища;
- Предоставяне на студентски стипендии в т.ч. за стимулиране на обучение в приоритетни области, стипендии за специални постижения в науката, инженерно-техническите дейности, иновационната културата и спорта (на конкурсен принцип);
- Подкрепа на системата на студентско кредитиране;
- Усъвършенстване на моделите на прием във висшите училища;
- Оптимизиране дейността на висшите училища чрез:
  - подобряване модела на финансиране
  - оптимизация на мрежата от висши училища

- Подкрепа за прилагане на гъвкави модели на обучение, позволяващи по-лесно съчетаване на и/или с работа (в т.ч. дистанционно обучение);
- Развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни студенти и техните изследвания

Идентифициране на основните целеви групи:

- Студенти, кандидат-студенти, младежи, докторанти, специализанти, преподаватели и работ

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна.

Типове бенефициенти:

- МОН и второстепенните му разпоредители с бюджетни кредити, висши училища и и представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, представителни студентски организации, регистрирани по закон, организации по ЗЮЛНЦ.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

(Член 87 (2) (в) (III) от ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

Това описание следва да представя преглед на видовете интервенции, които държавата-членка възнамерява да подкрепи, допълнени от по-конкретни примери, когато е подходящо. По-специално трябва да се обясни как планираните дейности ще допринасят за специфичните цели, например чрез насочване към специфични целеви групи или територии, фокусиране върху конкретни теми или въпроси, и т.н. Следователно този раздел трябва да предоставя ясно разбиране за това как цели и резултати ще бъдат постигнати на практика, с планираните дейности.

Имайте предвид, че изборът на индикаторите за продукт и категории на интервенция следва да бъде съобразени с това описание.

Където е приложимо, описанието следва да включва стъпките, които ще бъдат предприети за прилагане на принципите на равенство между мъжете и жените, недискриминация и устойчиво развитие.

Обърнете внимание и на:

1. Където е приложимо, описанието следва да посочва, че цялата приоритетна ос е посветена единствено на водено от общностите местно развитие по смисъла на чл. 28 от Общия регламент (който позволява увеличаване размера на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в чл. 110 (5) от Общия регламент).

2. За ЕСФ: когато е уместно, това описание трябва да включва указание, че цялата приоритетна ос е предназначена за социални иновации или за транснационално сътрудничество (което позволява да се увеличи процентът на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в член 11 (2) на регламента за ЕСФ).

2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (в) (ш) от Общия регламент):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Този раздел следва да включва кратко описание на:

принципите, прилагани, за да се гарантира избора на качествени операции, допринасящи за изпълнението на специфичните цели и резултати. Общия регламент изисква това описание за всеки инвестиционен приоритет, но когато това описание е едно и също за няколко инвестиционни приоритети, могат да се използват кръстосани препратки, за да се избегне повторение.

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в три инвестиционни приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 10, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност и обективност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни чрез механизма в програмиране на операциите по ОП НОИР.

2.A.2.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 87 (2) (Б) (Ш) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

[максимум 7000 знака с разстоянието = приблизително 2 страници]

Ако се предвижда да се използват финансови инструменти, този раздел следва да включва описание на планираните финансови инструменти. Следва да се очертае планирания обхват за използването на финансови инструменти и намеренията на държавата-членка, в това отношение. Тъй като финансовите инструменти могат да бъдат определени в средата на периода, и предварителната оценка изисквана за всеки инструмент, не е задължително приключила по време на представяне на оперативната програма, от описанието следва да е ясно къде е определено или е планирано използването на финансовите инструменти (например ако вече е било предмет на предварителна оценка и е бил създаден съответен финансов инструмент) и когато е в процес на разглеждане или планиране.

Забележка: Където е приложимо тази раздел следва да посочва, че цялата приоритетна ос ще бъде прилагана единствено:

- чрез финансови инструменти по смисъла на чл.32 (който позволява увеличаване на дела на съфинансиране от ЕС с 10 %, както е посочено в чл. 110 (5) от Общия регламент), или
- чрез финансови инструменти, определени на ниво ЕС, съгласно чл. 33 (1)а (позволяващ увеличаване дела на съфинансиране от ЕС до 100 %).

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

[максимум 3500 знака с разстоянието = приблизително 1 страница]

Описание на това как подкрепените големи проекти ще допринесат за специфичните цели, съответстващи на този инвестиционен приоритет. Където не са планирани големи проекти, държавата-членка следва да посочи това.

Всяка оперативна програма следва да включва списък с планирани за изпълнение големи проекти, които са свързани с приоритетните оси и инвестиционния приоритет в раздел 13. (грешка на ЕК – има се предвид раздел 12)

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Индикаторите за продукт са необходими по категория региони на всеки инвестиционния приоритет. Продуктите са свързани с подпомаганите операции. Индикаторите следва да измерват продукта в резултат мнозинството от интервенциите, подпомагани в рамките на инвестиционния приоритет и по този начин се дава възможност за оценка на напредъка по изпълнението. Тези данни може да се използват като основа за оценка на напредъка по специфичните цели.

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ²³ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане
		Брой лица					Годишно

---

²³ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 3 от приоритетна ос 2 (заглавие) (член 87 (2) (b) (i))

Подобряване на достъпа до възможностите за учене през целия живот, подобряване на уменията и квалификацията на работната ръка и повишаване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда включително подобряване на качеството на професионалното образование и обучение и създаване и развитие на схеми за учене чрез работа и чиракуване, като например дуалната система за учене

2.A.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (b) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1:

Развитие на капацитета и повишаване на квалификацията на заетите в областта на образованието и обучението и науката

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Инвестициите в развитието на човешките ресурси в науката и образованието спомагат за повишаване качеството на научните изследвания и подготовката на висококвалифицирани кадри, което стимулира икономическия растеж и развитието на конкурентоспособността на икономиката. Изискват се целенасочени дългосрочни инвестиции, за да се оформят необходимите квалифицирани изследователи и изобретатели.

Чрез този инвестиционен приоритет ще бъде повишена съществено квалификацията на заетите в сектора на науката и образованието. Инвестициите ще създадат възможност за българските изследователи за по-успешното им интегриране в Европейското изследователско пространство. развитието на човешките ресурси в тези области ще подкрепи мерките в Приоритетна ос 1 на настоящата програма. Това е важно условие за цялостното развитие на висшето образование, науката и технологиите в страната.

Водещи специалисти трябва да бъдат привлечени към работа, свързана с висшето образование и науката чрез конкурентно възнаграждение, възможности за професионално развитие, подходяща работна среда и модерна инфраструктура. Това ще спомогне за намаляване на изтичането на мозъци, за привличането на ново поколение учени и специалисти и ще установи подходяща среда за подготовка на високо квалифициран човешки ресурс, отговарящ на потребностите на пазара на труда и на нуждите на икономиката на страната.

На изследователите, преподавателите, докторантите, пост-докторантите и младите учени ще бъдат дадени възможности за допълнително обучение по защита на интелектуалната собственост, предприемачество, ИКТ (вкл. сертифициране на обучението с европейски признати сертификати), и др. Ще бъдат подобрени условията за кариерно развитие на базата на постигнатите резултати, за включване в международни и национални професионални и научни мрежи, за разпространение и популяризиране на научните резултати в обществото, мобилност на изследователи и преподаватели. Чрез дейностите по инвестиционния приоритет ще бъдат подобрени условията за мобилност на изследователи, преподаватели, педагогически специалисти, студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, служители в образователни и научни организации, ученици.

Чрез дейностите по инвестиционния приоритет ще се подкрепят мерки, свързани с привличане, квалификация и мобилност на изследователи, докторанти, пост-докторанти и специализанти за развитие на тяхната научна кариера в центровете за върхови постижения, центровете за компетентност, както и другите подкрепени инфраструктурни звена, лаборатории и производствени центрове.

В условията на динамично развиващ се европейски пазар на труда, нарастват изискванията пред образователната система в България на всички нива от училищно и професионално до висше образование и научни изследвания. Работодателските организации на европейско и национално ниво формулират три основни приоритетни направления:

осигуряване на възможност за придобиване на практически опит и ключови компетентности от учениците и студентите;

актуализиране и разширяване на знанията и уменията на преподавателския състав в образователните институции в съответствие с изискванията на пазара на труда;

Развитие на иновативния потенциал на заетите в сектор „Научни изследвания“.

Един от доказаните инструменти за постигането на очертаните приоритети е стимулиране и разширяване на обхвата на транснационалната мобилност в ЕС. Транснационалната мобилност е предпоставка за развиване на практически умения в младите хора. Тя създава условия за българските учители, университетски преподаватели и изследователи да участват в непрекъснат обмен на ноу-хау с колеги от различни европейски страни. Това осигурява качество както на преподаването, така и на процес на създаване на научни иновации.

Освен това, с реализирането на дейностите, планирани в този инвестиционен приоритет се очаква повишаване на методическата и управленската подготовка и създаване на мотивация за развитие и самоусъвършенстване на педагогическия и непедагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование, чрез осигуряване на възможности за развитие на професионалните компетентности, както и за надграждане на управленските компетентности.

Като резултат се очаква да бъде създадена благоприятна среда за повишаване на квалификацията на заетите в образователния сектор като се включат необхванати във въвеждащи квалификационни дейности, бъдат осигурени условия за поддържаща квалификация, включително на допълнително надградена квалификация на обхванатите до момента.

Предвидените дейности за повишаване на квалификацията са насочени към утвърждаване на постигнатите резултати по посока на практическата приложимост, насърчаване и подкрепа на професионално развитие на педагогическите и непедагогически специалисти, подкрепа в началото на кариерата и към повишаването на качеството на възможностите за продължаващо професионално развитие на учителите и останалия персонал в образователната система. Основна част от дейностите ще бъдат насочени към привличане и задържането на младите специалисти, както и към активно включване и на мъжете в сектора.

Предложените дейности следва да доведат до предоставяне на по-добри възможности за продължаващо професионално развитие и за компенсиране на известни дефицити в базовата подготовка, т.е. придобиване на допълнителна квалификация за успешна реализация и са насочени към изграждане на ефективна система за въвеждаща,

поддържаща и надграждаща квалификация на педагогическите специалисти; към създаване на условия, мотивиране на педагогическите специалисти да разширяват и усъвършенстват компетенциите и уменията си с цел реализиране на устойчиво кариерно развитие; към преодоляване на дефицита от умения и компетенции за работа с деца и ученици със СОП; работа в интеркултурна среда, превенция и справяне с насилието и агресията сред децата; умения и подходи, насочени към предотвратяването на преждевременното напускане на училище, към мотивиране и задържане в системата на образованието на застрашени от напускане ученици, вкл. на обучаващите се от мигрантски семейства, подкрепа на педагогическите специалисти със социална насоченост (социални педагози, психолози, педагогически съветници и др.), укрепване на административния капацитет на институциите за обучение и за образование за осигуряване на високо качество на образователните услуги.

Предвижда се с изпълнение на предложените мерки да бъдат подобрени условията за кариерно развитие на базата на постигнатите резултати, за включване в международни и национални професионални и научни и образователни мрежи, за разпространение и популяризиране на добри практики в обществото. За подобряване на качеството на професионалното образование се предвижда да се осигури специализирана квалификация на учители, свързана с професионалната подготовка на учениците от професионални гимназии, от спортни училища и от училищата по изкуства.

Повишаването на квалификацията на изследователите, на преподавателите във висшите училища и на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование ще даде като резултат повишено участие на България в европейски и международни програми за научни изследвания и в програми за обмяна на опит и ще повиши качеството на образованието и научните изследвания в страната.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2:

Подкрепа на продължаващото обучение и създаване на условия за придобиване и надграждане на знания, умения и компетентности

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

През периода 2006 – 2010 г. образователната структура на населението²⁴ на възраст 25 – 64 години в България продължава да се подобрява, като следва ясно изразената тенденция на увеличение на броя и дела на населението с висше и средно образование при същевременно намаляване на броя и дела на хората с основно и по-ниско образование. За първи път при Преброяване 2011 г. е включена категорията „никога не посещавали училище”. Броят на тези лица е 58.0 хил. или 0.98% от населението на 7 – 64 навършени години. Тревожен е фактът, че те никога не са се включвали в образователната система.

При трите основни етнически групи - българи, турци и роми, се наблюдава повишаване на образователното равнище за периода 2001 - 2011 г., като най-слаба е тази промяна в ромската общност.

Усилията в рамките на задължителното училищно образование трябва да бъдат допълнени с висококачествени програми за усвояване на основни умения за възрастни, предимно чрез обучение на работното място. Необходимо е да бъдат положени усилия за увеличаване на тревожно ниското понастоящем равнище на участие в обучението за възрастни – по този показател България е на едно от последните места сред страните членки на ЕС.

Чрез този инвестиционен приоритет се очаква да се повиши участието в различни форми на учене през целия живот. Това ще даде възможност за по-добра реализация на пазара на труда на участващите в такива форми. Ще бъдат подобрени социалните и комуникативните умения на младежи и възрастни. Ще се усъвършенства усвояването на нови знания, което ще доведе до повишаване на качеството им на живот. Участието на възрастни в курсове за ограмотяване, както и в курсове за усвояване на учебно съдържание от класове в прогимназиалния етап и получаването на документи за придобити компетентности в рамките на основната образователна степен след успешно полагане на необходимите изпити ще им даде възможност да продължат образованието си, да се включат в пазара на труда или да продължат обучението си за придобиване на

---

²⁴ Статистиката на образованието в България е изградена на базата на Регламент № 452/2008 г. на Европейския парламент и на Съвета относно изготвянето и развитието на статистиката на образованието и ученето през целия живот, действащата нормативна уредба на България в областта на образованието, Международната стандартна класификация на образованието (МСКО), ревизия 1997 г. (ISCED '97), и съпътстващите я методически ръководства.

степен на професионална квалификация.

Валидирането на учебни резултати, а именно знания, умения и компетентности, постигнати чрез неформално и самостоятелно учене, ще имат важна роля за повишаване на пригодността за заетост и на мобилността, както и за увеличаване на мотивацията за учене през целия живот, особено при хората в социално и икономически неравностойно положение и при нискоквалифицираните. Валидирането на адекватни знания, умения и компетентности ще даде още по-ценен принос за подобряване на функционирането на пазара на труда, като стимулира мобилността и повишава конкурентоспособността и икономическия растеж.

С цел на всяко лице да бъде дадена възможността да удостовери наученото извън формалното образование и обучение — включително придобития благодарение на мобилността опит — и да се ползва от него в професионалното си развитие и по-нататъшно учене ще бъдат разработени механизми, които да дадат на всяко лице възможността да:

валидира знанията, уменията и компетентностите, които е придобило чрез неформално и самостоятелно учене, включително, когато е приложимо, чрез образователни ресурси със свободен достъп;

да получи пълна или, където е приложимо, частична квалификация въз основа на валидиран опит, придобит чрез неформално и самостоятелно учене.

Кариерното ориентиране се свързва с кръг от дейности, които подпомагат хората на всички възрасти и на всеки етап от техния живот да определят своя капацитет, компетенции и интереси, да вземат решения за образование, обучение и работа, и да управляват своя индивидуален живот и възможности за учене, работа и други ангажименти, в рамките на които този капацитет и компетенции могат да се придобият и/или прилагат. Усъвършенстване и поддържане на системата за кариерно ориентиране още от училищното образование ще допринесе не само за разширяване на възможности за достъп до пазара на труда, но и за усъвършенстване на професионалните умения и усвояване на нови знания от учениците. Чрез интегрирани операции с Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020 ще се осъществяват мерки за кариерно ориентиране за ученици и студенти преди завършване на училище.

Предложените дейности в инвестиционния приоритет ще допринесат за формирането на

умения за управление на кариерата през целия живот. Основният резултат, който ще бъде постигнат в рамките на програмния период е осигуряване на качествени услуги по ориентиране. Това ще се осъществи и чрез насърчаването на координацията и сътрудничеството между заинтересованите страни на национално, регионално и местно ниво.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 3:

Повишаване на привлекателността и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Професионалното образование и обучение (ПОО) представлява един от основните фактори, определящи постигането на водещите цели за ЕС. Пред системата за ПОО се поставя предизвикателството да се посрещнат непосредствените и бъдещите нужди от умения.

Системата за професионално образование и обучение в България все още не може да осигури необходимите умения, които се търсят на пазара на труда. Към момента липсва изградена система за наблюдение на нуждите от обучение по професии за осигуряване на образование, съответстващо на националните и регионалните икономически приоритети. Необходимо е да се гарантира обратната връзка от пазара на труда към предлагането на професионално образование и обучение, така че оценката на бъдещите изисквания за умения и посрещането на нуждите на пазара на труда да се отчитат адекватно в процесите на планиране на професионалното образование и обучение.

Чрез инвестициите в дейности, свързани с повишаване на качеството на професионалното образование и обучение ще бъде дадена възможност на завършващите за по-успешна реализация на пазара на труда. Това пряко ще доведе до намаляване процента на младежка безработица в страната. От друга страна, това ще даде на бизнеса квалифицирани кадри като по този начин ще спомогне и за привличане на повече чуждестранни инвестиции.

За да може до 2020 г. работните места да се увеличат, е нужно по-високо равнище на професионалните умения. За да се отговори на това търсене, са необходими по-високи стандарти на образование и по-добри учебни резултати, а младите хора трябва да бъдат насърчавани да развиват универсални умения, които да им дадат възможност да бъдат предприемчиви и да се адаптират по-лесно към промените на пазара на труда, което от своя страна ще улесни прехода от образование към заетост и ще помогне за намаляване на младежката безработица.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 4:

Насърчаване на връзките между професионалното образование и обучение, висшето образование, науката и бизнеса

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Сътрудничеството между системите на професионалното образование и обучение, висшето образование и бизнеса в България не е достатъчно ефективно. Необходимо е по-активно сътрудничество с бизнеса и работодателите, за да могат знанията в максимална степен да се приближат до реалната работна среда. Това разминаване в равнището на уменията създава все по-големи проблеми за конкурентоспособността на националната икономика.

Все още системата на професионалното образование и обучение и на висшето образование не е достатъчно гъвкава по отношение изискванията на бизнеса за бързо и директно включване на завършилите на пазара на труда. Съотношението между теоретично и практическо обучение, предвидено в учебните планове по много от професиите продължава да бъде в полза на теоретичното обучение. Учебните планове не са ориентирани към практическо обучение в реална работна среда. Работодателите не участват в изготвянето на учебната документация за обучение и участват недостатъчно ангажирано и активно в крайното оценяване на придобитите професионални компетентности на завършващите професионално образование по професии.

В момента подкрепата от страна на бизнеса за осигуряване на работни места за учебна и

производствена практика на учениците и студентите не е достатъчна. Съществува необходимост от разширяване на възможностите за провеждане на практическо обучение за учениците и студентите. Постигане на високо ниво на професионалното образование и обучение и на висше образование неизбежно налага насърчаване на обучението, основано на практиката, включително провеждане на стажове с високо качество, професионална практика и модели за обучение, съчетаващи теоретична и практическа подготовка, чрез които да се подпомогне преходът от обучение към заетост, и поощряване на партньорствата между публичните и частните институции (за осигуряване на подходящи учебни програми и умения).

Чрез инвестициите по този приоритет ще се постигне подобряване и укрепване на връзките между професионалното и висшето образование и на механизма за взаимодействие на професионалното образование с бизнеса. Ще се **стимулира образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и в професионалните направления от приоритетните области на икономиката**. Ще се подобрят възможностите на завършващите професионално или висше образование за успешна реализация на пазара на труда. Ще се изградят мрежи между професионалните, висшите училища и бизнеса. Ще се повишат практическите умения на учениците и на студентите за работа в реална работна среда. Ще се подобрят уменията на учениците и студентите за работа с компютърни системи, основна необходимост в информационното общество.

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ²⁵ (2022) ²⁶	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME)	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

²⁵ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

²⁶ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	като БДС на един работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

В ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ

Ид. №.	Индикатор	Категория на района	Мерна единица	Общ индикатор за	Базова стойност	Мерна единица за базовата и	Базова година	Целева стойност (2022) ²⁷	Източник на	Честота на отчитане

²⁷ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

		или МИЗ		изпълнение, използван за база		целевата стойност			информация	

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел например Лица на възраст 15- 24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
		По- развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
		Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат C.1 с количествена цел например брой на лицата извън заетост при напускане	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието, обучението и науката;
- Развитие на капацитета и създаване на стимули за мотивиране и задържане на млади специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, напр. чрез осигуряване на стипендии на млади педагогически специалисти, заети в системата на предучилищното и училищното образование, които желаят да продължат обучението в образователно-научна степен „доктор” по педагогически науки;
- Създаване на модел на професионален профил за всяка длъжност от кариерното развитие на педагогическите специалисти, който да определя необходимите компетентности като съвкупност от знания, умения и отношения;
- Подобряване на условията за усъвършенстване и придобиване на нови личностни и професионални знания и умения, включително чрез развитие на партньорски мрежи;
- Развитие на капацитета и мотивиране на млади специалисти – докторанти, пост-докторанти, специализанти и млади учени в научния сектор и във висшето образование, включително и чрез съвместни програми с бизнеса;
- Подкрепа за развитието на докторанти, които реализират „проектна” докторантура в приоритетни за държавата научни области и икономически сектори;
- Поддържане на национална платформа „наука-образование-бизнес”.
- Развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни учени, изследователи, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени и

учители за провеждане на научни изследвания;

- Създаване, поддържане и прилагане на система за оценка (международна) на въздействието от въвеждането и изпълнението на стратегически програми и мерки за насърчаване на научните изследвания и въвеждане на задължителна, периодична международна оценка на организациите, финансиращи и провеждащи научни изследвания, развойна дейности и иновации, наред със система за регулярен мониторинг и анализ;
- Създаване на изследователски потенциал в изградените центрове за върхови постижения и на благоприятни условия за провеждане на научни изследвания, кариерно израстване и мобилност, в т.ч. и възможности за привличане на учени от други държави или отваряне на позиции за български учени, които са били на работа в чуждестранни научни организации
- Подпомагане на процеса на разпространение на научните резултати, вкл. подпомагане на организирането на национални и международни научни форуми (конференции, семинари, симпозиуми, конгреси, летни училища, състезания)
- Подкрепа за изграждане на системи за планиране на обучението в зависимост от нуждите на пазара на труда на национално и регионално ниво;
- Стимулиране на образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и в професионалните направления от приоритетните области на икономиката;
- Актуализация на учебни програми и учебни планове в професионалното образование с участие на работодателите;
- Разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на „обучение чрез работа” и подкрепа за провеждане на ефективно практическо обучение в реална работна среда за ученици в професионалните гимназии, студенти и докторанти.
- Подкрепа на стажант – учители чрез финансиране на стажантската практика от практическата подготовка на студентите във висшите училища;
- Подкрепа за дейности, свързани с прилагането на системата за трансфер на кредити в професионалното образование;
- Въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалното образование;
- Подкрепа за дейността на учебно-тренировъчните и/или други форми на учебни

или тренировъчни фирми;

- Подкрепа на дейности за въвеждане или модернизиране на системи за дистанционно и електронно обучение в училищното образование;
- Стимулиране на обучението и сертификацията в областта на ИКТ, чрез прилагане на международно признати стандарти и сертификати;
- Насърчаване на гъвкави пътеки за учене през целия живот за лицата, необхванати от традиционната образователна система чрез разширяване на спектъра от възможности за учене в т. ч. ограмотяване на възрастни, курсове за усвояване на учебно съдържание за различните образователни степени и за придобиване на степени на професионална квалификация.
- Подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиката за УЦЖ;
- Разширяване на спектъра от изследвания, анализи и оценки на въздействието за формиране на адекватни политики за образование и обучение през целия живот;
- Създаване на условия за разработване на секторни квалификационни рамки в системата на професионалното образование и обучение и висшето образование и в контекста на Националната квалификационна рамка на Р България;
- Подкрепа за дейности по Националната квалификационна рамка и по секторните квалификационни рамки
- Създаване на условия за информационно осигуряване на процесите в системата за УЦЖ
- Развитие на системата за кариерно ориентиране (информирание и съветване, консултиране, оценка на компетенциите, наставничество, юридическа помощ, обучение за вземане на решение, формиране на умения за управление на кариерата) за ученици и студенти в системата на образованието;
- Изграждане на функционираща национална система за валидиране на резултати от неформалното и самостоятелно учене и насърчаване на използването ѝ от всички възрастови групи над 16 години;
- Популяризиране на ученето през целия живот сред всички слоеве на населението

като фактор за личностно развитие, устойчива заетост и социално включване;

- Чрез интегрирани мерки с програма Еразъм + ще се осъществяват следните примерни дейности:
  - Мобилност с цел практика на студенти, докторанти, специализанти и млади учени, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
  - Мобилност с цел практика на ученици от професионалните гимназии, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
  - Мобилност с цел придобиване на ключови компетентности на учениците от общото образование, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
  - Мобилност с цел обмен на опит на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
  - Мобилност на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България;
  - Мобилност с цел обмен на опит и ноу-хау на преподавателския състав в училищното и професионално образование, включително и като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС.

Идентифициране на основните целеви групи:

- Деца, ученици, младежи, студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени, педагогически специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, учени, изследователи, преподаватели и служители в научните организации и висшите училища, кариерни консултанти, психолози, лица без завършени етапи и степени на образование, безработни и неграмотни лица.

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна.

Типове бенефициенти:

- МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, висши училища и/или техни основни звена, детски градини, училища, научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, работодатели, браншови организации, младежки организации, представителни студентски организации, регистрирани по закон, организации по ЗЮЛНЦ, общини.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (в) (ш) от Общия РЕГЛАМЕНТ):

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в три инвестиционни приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 10, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни чрез механизма в програмиране на операциите по ОП НОИР.

Интегриран подход

В рамките на инвестиционен приоритет Подобряване на достъпа до възможностите за учене през целия живот, подобряване на уменията и квалификацията на работната ръка и повишаване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда включително подобряване на качеството на професионалното образование и обучение и създаване и развитие на схеми за учене чрез работа и чиракуване, като например дуалната система за учене”, се предвижда да бъдат стартирани интегрирани операции, съчетаващи дейности за кариерно ориентиране По ОП НОИР ще се финансират дейности по кариерно ориентиране предоставяни от институции в системата на образованието, а по ОП РЧР извън нея, с оглед постигане на силен синергичен ефект.

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Индикаторите за продукт са необходими по категория региони на всеки инвестиционния приоритет. Продуктите са свързани с подпомаганите операции. Индикаторите следва да измерват продукта в резултат мнозинството от интервенциите, подпомагани в рамките на инвестиционния приоритет и по този начин се дава възможност за оценка на напредъка по изпълнението. Тези данни може да се използват като основа за оценка на напредъка по специфичните цели.

DRAFT

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ²⁸ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане
		Брой лица					Годишно

²⁸ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

2.A.3. СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ЕСФ, КОГАТО Е ПРИЛОЖИМО (ПО ПРИОРИТЕТНА ОС, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОН, КЪДЕТО Е РЕЛЕВАНТНО): СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ²⁹ И ПРИНОС НА ЕСФ КЪМ ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7³⁰.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

Описание на приноса на планираните по приоритетната ос дейности към:

- социалните иновации (ако не се покрива от специална за целта приоритетна ос);
- транснационално сътрудничество (ако не се покрива от специална за целта приоритетна ос);
- тематичните цели, посочени в членове 9 (1) до (7) от Общия регламент.

Посочват се:

- темите за социални иновации, по-специално с цел тестване и увеличаване на иновативните решения, адресиращи социални нужди.
- неизчерпателен списък с теми за транснационално сътрудничество, включително планираните дейности и партньори, които ще участват.

Тази част следва също така да определи дали и как подкрепени дейности, допринасят за тематичните цели, посочени в членове 9 (1) до 9 (7) от Общия регламент.

2.A.4. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛ. 87 (2) (В) (V))

Идентифициране на стъпките за изпълнение и финансовите индикатори и индикаторите за продукт и, когато е уместно, за резултат, които да действат като отправни точки и цели в рамката за изпълнение в съответствие с член 19 (1) и приложение (XX) (Таблица б) - (по приоритетни оси, разпределени от фондове и категория региони, в случай че приоритетната ос обхваща повече от един фонд или категория региони).

²⁹ В случай, че е обособена отделна приоритетна ос за социални иновации или за транснационално сътрудничество, описанието на приоритетната ос трябва да отговаря на описанието в Раздел 3. (грешка на ЕК – има се предвид раздел 2)

³⁰ Според Чл. 9 (1)-9 (7) от Общия регламент.

Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетна ос (по Фонд и категория регион)

Стъпка на изпълнение, финансов индикатор, индикатор за изпълнение и резултат	Мерна единица, когато е приложимо	Фонд	Категория регион	Цел за 2018	Крайна цел (2022)	Източник на данни	Обосновка за представителността на индикатора, когато е подходящо

В допълнение може да се добави и качествена информация за дизайна на рамката за изпълнение. [максимум 7000 знака с разстоянието = приблизително 2 страници]

2.A.5. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (Чл. 87 (2) (в) (vi))

Категориите интервенции са на база приета от Комисията номенклатура и индикативно разпределение на приноса на Съюза (Таблицы7-12).

Предстои да се разработи

Таблица 7-12 : Категории интервенции:

.

DRAFT

Таблица 7: Измерение 1 Област на интервенция		Таблица 8: Измерение 2 Форма на финансиране		Таблица 9: Измерение 3 Територия		Таблица 10: Измерение 6 Механизми за действие върху териториите		Таблица 11: Измерение 7 Второстепенни теми за ЕСФ ³¹		Таблица 12: Измерение 8 Тематична цел (ЕФРР/КФ)	
Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро

³¹ Количествена информация за приноса на ЕСФ към тематичните цели, посочени в чл. 9(1) до (7) от Общия регламент

2.A.6. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, КЪДЕТО Е НЕОБХОДИМО, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ДЕЙСТВИЯТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛ. 87 (2) (В), (VII))

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

DRAFT

ПРИОРИТЕТНА ОС № 3**ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА ЗА АКТИВНО СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ**

2.A.0. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, ОБОСНОВКА ЗА ИЗБОРА НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, ПОКРИВАЩИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ [ИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ФОНД] (Чл. 87 (1) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Не е приложимо. Приоритетната ос обхваща единствено тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността”.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 1 от приоритетна ос 3 (заглавие) (член 87 (2))**(b) (i)**

Активно приобщаване, особено с оглед на подобряване на пригодността за заетост

2.A.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (в) (I)-(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование чрез създаване на подкрепяща среда за включващо образование

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Целта на този раздел е да се определи специфична цел, свързана с особен инвестиционен приоритет и да се очертаят търсените резултати.

Специфичната цел следва да бъде в съответствие с въпросния инвестиционен приоритет, описвайки го колкото е необходимо, с цел да бъдат посочени идентифицираните специфични нужди на държавата-членка или региони.

Специфичната цел не може да бъде по-широка от въпросния инвестиционен приоритет. Броят на специфичните цели по инвестиционен приоритет трябва да се ограничава

доколкото е възможно, за да се улесни наблюдението на напредъка и да се избегне раздробяването на програмите. Все пак, няма формално ограничение в това отношение.

Специфичната цел има смисъл, само ако има разбиране с оглед на референтната ситуация т.е. каква е ситуацията в началото на програмния период. Ето защо, когато раздел 2 не е достатъчно ясно определен за идентифицираните нужди, отнасящи се до специфичната цел, този раздел може да бъде използван по-подробно, за да се очертае ситуацията в началото на програмния период, включително и очакваните предизвикателства.

„Резултатите“ като цяло се отнасят до търсените промени (в референтната ситуация) с оглед на специфичната цел, която държавата-членка се стреми да постигне с фондовете. „Индикатори за резултат“ се използват за улавяне на измеримата величина (величини) на резултата - да се улесни оценката дали напредъкът е към постигането на специфичните цели и дали промяната е извършено в желаната посока. Индикаторите за резултат измерват само някои от съответните величини на резултата. В зависимост от индикатора, външни фактори, извън намесата на Съюза, могат да повлияят в по-малка или по-голяма степен отчетените резултати и постигането на специфичните цели.

С осъществяването на дейностите за постигането на тази специфична цел ще се осигури плавен преход от интегрирано към включващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП).

Включващото образование цели да надгради интегрираното обучение и да подготви образователната система за нови предизвикателства. То има за цел да изгради „училище за всички“, т.е. хармонична и разнообразна образователна среда в детските градини и училищата с оглед осигуряване на равнопоставеност и достъп до качествено образование, по-пълноценна подготовка за бъдещия обществен живот и реализацията на пазара на труда.

В периода от 2004 до 2013 г. е осъществен интензивен процес на интегрирано обучение на децата и учениците със СОП: през 2004 г. интегрирано се обучават 717 деца и ученици със СОП, а през 2013 г. – 11 575. Постигнато е нарастване на броя на ресурсните учители и на останалите специалисти - през 2004 г. са назначени 129 ресурсни учители и други специалисти, а през 2013 г. техният брой е 1260. Същевременно е нараснал и броят на училищата и детските градини, в които се обучават

интегрирано деца и ученици със СОП – през 2004 г. техният брой е 130 училища и 44 детски градини, а през 2013 г. – 1493 училища и 694 детски градини. Към посочените данни следва да се добавят и добрите резултати и постижения по проект BG051PO001-4.1.07 „Включващо обучение” и по операция „Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности“ с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Дейностите по проектите допринесоха за допълнително изграждане на подкрепяща среда за включващо обучение на над 1 500 деца и ученици в повече от 100 училища и детски градини.

Съществуват сериозни затруднения, свързани с ранното оценяване на образователните потребности и ранната превенция на обучителните затруднения, с недостига на дидактични материали, учебно-технически средства и апаратура, необходими за обучението на децата и учениците съобразно индивидуалните им потребности и възможности, с недостига на подготвени специалисти за работа с децата и учениците съобразно различните видове увреждания и нарушения, както и с недостига на специалисти в отдалечените и малките селища, с недостатъчна подготовка на учителите в детските градини и училищата за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

С изпълнението на мерките по този инвестиционен приоритет ще се осигури допълняемост на интервенциите по ОП РЧР за деинституционализация.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2: (Специфичната цел, както е определена от държавата-членка/региона)

Изграждане на образователна среда, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, успешна реализация и социализация

[максимум 500 знака с разстоянията]

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

- [максимум 2000 знака с разстояния = приблизително 0.5 страници]

Целта на този раздел е да се определи специфична цел, свързана с особен инвестиционен приоритет и да се очертаят търсените резултати.

Специфичната цел следва да бъде в съответствие с въпросния инвестиционен приоритет, описвайки го колкото е необходимо, с цел да бъдат посочени идентифицираните специфични нужди на държавата-членка или региони.

Специфичната цел не може да бъде по-широка от въпросния инвестиционен приоритет. Броят на специфичните цели по инвестиционен приоритет трябва да се ограничава доколкото е възможно, за да се улесни наблюдението на напредъка и да се избегне раздробяването на програмите. Все пак, няма формално ограничение в това отношение.

Специфичната цел има смисъл, само ако има разбиране с оглед на референтната ситуация т.е. каква е ситуацията в началото на програмния период. Ето защо, когато раздел 2 не е достатъчно ясно определен за идентифицираните нужди, отнасящи се до специфичната цел, този раздел може да бъде използван по-подробно, за да се очертае ситуацията в началото на програмния период, включително и очакваните предизвикателства.

„Резултатите“ като цяло се отнасят до търсените промени (в референтната ситуация) с оглед на специфичната цел, която държавата-членка се стреми да постигне с фондовете. „Индикатори за резултат“ се използват за улавяне на измеримата величина (величини) на резултата - да се улесни оценката дали напредъкът е към постигането на специфичните цели и дали промяната е извършено в желаната посока. Индикаторите за резултат измерват само някои от съответните величини на резултата. В зависимост от индикатора, външни фактори, извън намесата на Съюза, могат да повлияят в по-малка или по-голяма степен отчетените резултати и постигането на специфичните цели.

Дейностите за постигане на тази специфична цел ще са насочени към осигуряване на позитивна образователна среда, подкрепяща индивидуалните интереси и способности на учениците с оглед пълноценното им развитие, изграждането им като самостоятелни творчески и обществено активни личности и повишаване пригодността им за трудова реализация.

Извънкласните и извънучилищните дейности са насочени към пълноценно осмисляне на свободното време на децата и учениците чрез усвояване от тях на знания, умения и компетентности, откриване и развитие на дарби, развиване на творческото мислене,

гражданска позиция, изграждане на практически умения и др.

Подкрепата за деца и ученици с изяви дарби ще спомогне за ранното откриване и разгръщане на талантите им, за кариерното им развитие и професионалното им ориентиране, за успешно реализиране на пазара на труда.

DRAFT

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ³² (2022) ³³	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME) като БДС на един	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

³² За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

³³ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

Ид. №.	Индикатор	Категория на района или МИЗ	Мерна единица	Общ индикатор за изпълнение, използван за база	Базова стойност	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Базова година	Целева стойност (2022) ³⁴	Източник на информация	Честота на отчитане

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15-24 години в областта на образованието или обучение при напускане, които не работят	По-развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
		Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година

³⁴ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

	извън заетост при напускане									
	Деца и ученици със специални образователни потребности в системата на предучилищното и училищното образование, включени в процеса на образование									

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Въвеждане на модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция и ранна интервенция на обучителните им затруднения;
- Изграждане на функционален модел за подкрепа на процеса на включващо обучение чрез участието и с използването на капацитета на специалните училища за ученици със сензорни увреждания и с умствена изостаналост.
- Осигуряване на условия и ресурси за изграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо образование чрез: повишаване на капацитета на педагогическите специалисти и на екипната работа; прилагане на гъвкави форми на обучение; осигуряване на специализирани пособия и помагала; осигуряване на индивидуална подкрепа за обучение и развитие съобразно образователните потребности на децата и учениците и др.;
- Създаване на специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище;
- Осигуряване на условия за подпомагане на младежи с увреждания за кандидатстване във висши училища;
- Подкрепа на ученици с девиантно поведение за продължаване на образованието и за социално включване;
- Подкрепа за обучението на студенти, специализанти и докторанти с увреждания;
- Осигуряване на условия за изграждане на положителни обществени нагласи към процеса на включващо обучение в детските градини и в училищата;
- Подкрепа на процеса на приобщаващо образование и на социалното включване

чрез оптимизация на мрежата от специални детски градини и училища;

- Осигуряване на алтернативни модели за работа с ученици с девиантно поведение, за подпомагане на образованието им и на социалното им включване;
- Осигуряване на подкрепа за деца, включени в процеса на деинституционализация;
- Създаване на условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище;
- Осигуряване на възможности за допълнително обучение, съобразно индивидуалните потребности на децата и на учениците;
- Осигуряване на възможности за изява и разгръщане на творческите способности на децата и учениците чрез извънкласни и извънучилищни занимания;
- Подкрепа за разгръщане на творческия потенциал на деца и ученици с изявени дарби в областта на науката, технологиите, изкуствата и спорта.

Идентифициране на основните целеви групи:

- Децата, ученици, младежи, студенти, докторанти, специализанти, родители, учители, ресурсни учители, педагогически специалисти, психолози, директори

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна

Типове бенефициенти:

- МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, ДАЗД, висши училища, научни организации, научни институти, детски градини, училища, общини, ресурсни центрове, НПО.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (в) (ш) от Общия РЕГЛАМЕНТ):

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в два инвестиционни приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 9, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни чрез механизма в програмиране на операциите по ОП НОИР.

Интегриран подход

В рамките на инвестиционен приоритет „Активно приобщаване, особено с оглед на подобряване на пригодността за заетост” се предвижда да бъдат подкрепени дейности за достъп до образование за деца, включени в дейностите по деинституционализация, финансирани по ОП РЧР, с оглед постигане на силен синергичен ефект.

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Индикаторите за продукт са необходими по категория региони на всеки инвестиционен приоритет. Продуктите са свързани с подпомаганите операции. Индикаторите следва да измерват продукта в резултат мнозинството от интервенциите, подпомагани в рамките на инвестиционния приоритет и по този начин се дава възможност за оценка на напредъка по изпълнението. Тези данни може да се използват като основа за оценка на напредъка по специфичните цели.

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност³⁵ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане

---

³⁵ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ № 2 от приоритетна ос 3 (заглавие) (член 87 (2))**(b) (i)****Интеграция на маргинализирани общности като ромите****2.A.1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (в) (I)-(II))****СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1:****Ефективна интеграция в образователната система на деца, ученици и младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи**

- Резултатите, които държавата-членка се стреми да постигне с подкрепата на ЕС, с оглед на съответната ситуация в програмната област, където е необходимо да бъдат допълнени анализите в раздел 2.

Образователната система е призвана да формира като базисна обществена ценност уважението към правата на всеки индивид и да не допуска дискриминация на никакво основание. В подкрепа на това разбиране в България са създадени нормативни условия за равен достъп до образование на всички деца и ученици, в т.ч. и от етническите малцинства и систематично се полагат усилия за преодоляване на предразсъдъците и дискриминацията по етнически и верски признак. Редица социологически проучвания, както и наблюдения на граждански организации сочат, че в българското образование се очертават редица проблеми, затрудняващи качествено образование, равноправната интеграция и развиването на културната идентичност на децата и учениците – липса на достатъчни финансови и материални условия, недостиг на квалифицирани кадри и липса на стратегия за квалификация и преквалификация на учители и административен персонал в областта на образованието за работа в мултиетническа среда и особено на работещите с деца-билингви, затруднения при получаване на качествено образование в училищата в малките населени места, необходимост от актуализиране на учебното съдържание по общообразователните предмети с цел съхраняване на културната идентичност, липса на подходящ социално-психологически климат в обществото.

Твърде сериозен е проблемът при маргинализирани общности, като особено тревожно е

положението на децата от ромски произход. Причините са известни – ниски доходи, висока степен на безработица, лош бит, културна изостаналост, недостатъчно образование, неподходяща спрямо изискванията на пазара на труда квалификация и др. Изолацията на ромите в обособени квартали възпрепятства образователната интеграция и намалява шансовете им за професионална и личностна реализация. Ниският стандарт на живот е фактор за нередовно посещение на училище и непълноценно участие в учебно-възпитателния процес. Като съществен проблем се очертава и недостатъчната мотивация за изучаване на майчин език.

Дейностите, които се предвиждат за постигане на успешна образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход, са обвързани с изпълнението на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и на Плана за действие за нейното изпълнение. Предвиждат се дейности за подготовката на децата, за които българският език не е майчин, в ранна детска възраст (3 – 6 години) за бъдещо пълноценно включване в образователния процес. Очакваният резултат е ранното интегриране в образователната система, като превенция срещу отпадането от следващите образователни етапи и като средство за преодоляване на езиковите бариери. От особена важност е осигуряването на равен достъп до качествено образование чрез преодоляване на първично и недопускането на вторично обособени по етнически признак детски градини и училища, както и подобряването на образователната среда. Очаква се да бъде намален броят на обособените по етнически признак детски градини и училища, да бъде увеличен броят на интегрираните ученици, за които българският език не е майчин и в същото време да им бъде осигурена среда ориентирана към съхраняване на културната им идентичност.

Ще бъдат взети мерки за подобряване на образователната среда и ще се създадат съвременни условия за развитие на потенциала на всяко дете във физическо, интелектуално и личностно отношение, насочени към пълноценна социална интеграция и последваща професионална реализация. Другите мерки в тази област ще бъдат насочени към постигане на резултати, свързани с мотивацията на семействата от малцинствените етнически групи за включване на децата им в учебния процес, както и допълнително обучение по български език на лицата от малцинствените етнически групи и за децата от семейства на имигранти и бежанци, обучение на преподаватели за работа в мултикултурна среда, предоставяне на допълнителна педагогическа помощ.

Таблица 3: Специфични за програмата индикатори за резултат за ЕФРР/КФ (по специфична цел) – чл. 87.2(b)(ii)

За всяка специфична цел трябва да се използват един (ако е възможно) и не повече от 2 индикатора за резултат.								
Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Категория регион (където е приложимо)	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ³⁶ (2022) ³⁷	Източник на информация	Честота на отчитане
	Специфични за програмата индикатори за резултат S.1, с качествена цел например Производителността на малки и средни предприемачи (SME) като БДС на един	Евро/работник	По-малко развити региони	20,000	2012	Намаление с 10-15%	НСИ	Веднъж годишно

³⁶ За ЕФРР и КФ целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени.

³⁷ Ако N + 3 е договорено между Съвета и Европейския парламент, референтна година за целевите стойности на показателите са 2023.

	работник							
	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с качествена цел например Възприемане на безопасността в избрани градски райони	Възприемане на безопасността от населението, изразено върху скала от 1 до 10, като 1 е много безопасно	По-малко развити региони	6	2013	2-3	Изследване	Два пъти годишно

Таблица 4: За ЕСФ: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични за програмата индикатори, отговарящи на специфичната цел (по инвестиционен приоритет, с разбивка по категория на района) (чл. 87 (2)(b)(ii))

Ид. №.	Индикатор	Категория на района	Мерна единица	Общ индикатор за	Базова стойност	Мерна единица за базовата и	Базова година	Целева стойност (2022) ³⁸	Източник на	Честота на отчитане

³⁸ В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени.

		или МИЗ		изпълнение, използван за база		целевата стойност			информация	

S1	Специфични за програмата индикатори за резултат S21, с количествена цел	По-малко развити региони	Брой на участниците	Неприложимо	60%	%	2014	65%	Мониторинг	1/година
	например Лица на възраст 15- 24 години в областта на образованието или обучение	По- развитите региони			70%	%	2014	80%	Мониторинг	1/година
	при напускане, които не работят	Регионите в преход			65%	%	2014	75%	Мониторинг	1/година

	Общи индикатори за резултат С.1 с количествена цел например брой на лицата извън заетост при напускане	По-малко развити региони	Брой на участници	Под 25 години	50%	%	2013	55%	Мониторинг	1/година
	Деца, ученици, младежи от ромски произход, интегрирани в образователната система		Брой лица			Брой лица	2014		НСИ/МОН/ РИО/ВУ/ ЦКОКО/	Веднъж на 2 години

									училища	

DRAFT

2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

2.A.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, включително където е подходящо:

- Допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българският език не е майчин;
- Повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда;
- Анализ на резултатите от националните външни оценявания в IV и VII клас по майчин език и разработване на обучителни пакети по съответните учебни предмети за децата и учениците, за които българският език не е майчин;
- Осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата и учениците от ромски произход от обособените по етнически признак детски градини и училища чрез поетапен прием в детски градини и училища извън ромските квартали;
- Подкрепа на процеса на образователната интеграция и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от детски градини и училища;
- Подкрепа за ромски семейства за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация;
- Осигуряване на условия и ресурси за обхващане на децата учениците от етническите малцинства в целодневна организация на учебния ден;
- Подкрепа за продължаване на образованието в гимназиалния етап на средното образование и във висши училища;
- Подкрепа за изграждане и съхраняване на културна идентичност на децата и учениците от етническите малцинства, включително и чрез създаване на условия за изучаване на майчин език;
- Утвърждаване на интеркултурната образование като неотменна част от процеса

на модернизация на българската образователна система;

- Насърчаване участието на родителите в образователния процес;
- Преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.

Идентифициране на основните целеви групи:

- Деца, ученици, младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи, родители, учители, педагогически специалисти, медиатори, директори

Специфични целеви територии:

- Територията на цялата страна

Типове бенефициенти:

- МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, ЦОИДУЕМ, детски градини, училища, общини, НПО.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

2.A.2.2. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗБОРА НА ОПЕРАЦИИ (ЧЛ. 87 (2) (В) (III) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ):

Тематична концентрация

Всички предвидени дейности и цялото финансиране по настоящата приоритетна ос са концентрирани в два инвестиционни приоритета и са в изпълнение на Тематична цел 9, съгл. член 9 от Общия регламент.

Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР

Мерките, които ще се финансират по ОП НОИР следва в пълна степен да допринасят за изпълнението на целите на програмата. Чрез анализ на добри практики и опит от предишния програмен период ще се изберат най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.

Допълняемост с други финансови източници

За постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще

бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи

Осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Ще бъдат подкрепяни научни изследвания, само ако са в области на приоритетни научни направления от Националната стратегия за научни изследвания или приоритетите на Иновационната стратегия.

Хоризонтални принципи

Особено внимание ще се отдели на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете.

Прозрачност, партньорство и обективност

По ОП НОИР ще се осигури максимална прозрачност при подбора на операции. Ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни чрез механизма в програмиране на операциите по ОП НОИР.

Интегриран подход.

В рамките на инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите”, се предвижда да бъдат стартирани интегрирани операции. С оглед постигане на силен синергичен ефект по ОП РЧР, се предвижда да бъдат подкрепяни дейности за осигуряване достъп до заетост, образование, социални и здравни услуги, а по ОП НОИР дейности по осигуряване на достъп до образование.

2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент)

Не се предвижда

2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Не се предвижда

2.A.2.5. Индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет и по категория регион (Таблица 5 (чл. 87 (2) (б) (ш) от Общия регламент):

Индикаторите за продукт са необходими по категория региони на всеки инвестиционния приоритет. Продуктите са свързани с подпомаганите операции. Индикаторите следва да измерват продукта в резултат мнозинството от интервенциите, подпомагани в рамките на инвестиционния приоритет и по този начин се дава възможност за оценка на напредъка по изпълнението. Тези данни може да се използват като основа за оценка на напредъка по специфичните цели.

DRAFT

Таблица 5: Общи и специфични за програмата индикатори за продукт за ЕФРР, ЕСФ и КФ (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕФРР и ЕСФ)

Ид. №.	Индикатор (име на индикатора)	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Целева стойност ³⁹ (2022)	Източник на данни	Честота на отчитане
	Брой лица						Годишно

³⁹ За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за изпълнение, за които е заложена целева стойност.

2.A.3. СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ЕСФ, КОГАТО Е ПРИЛОЖИМО (ПО ПРИОРИТЕТНА ОС, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОН, КЪДЕТО Е РЕЛЕВАНТНО): СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ⁴⁰ И ПРИНОС НА ЕСФ КЪМ ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7⁴¹.

[максимум 10500 знака с разстояния = приблизително 3 страници]

Описание на приноса на планираните по приоритетната ос дейности към:

- социалните иновации (ако не се покрива от специална за целта приоритетна ос);
- транснационално сътрудничество (ако не се покрива от специална за целта приоритетна ос);
- тематичните цели, посочени в членове 9 (1) до (7) от Общия регламент.

Посочват се:

- темите за социални иновации, по-специално с цел тестване и увеличаване на иновативните решения, адресиращи социални нужди.
- неизчерпателен списък с теми за транснационално сътрудничество, включително планираните дейности и партньори, които ще участват.

Тази част следва също така да определи дали и как подкрепени дейности, допринасят за тематичните цели, посочени в членове 9 (1) до 9 (7) от Общия регламент.

2.A.4. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛ. 87 (2) (В) (V))

Идентифициране на стъпките за изпълнение и финансовите индикатори и индикаторите за продукт и, когато е уместно, за резултат, които да действат като отправни точки и цели в рамката за изпълнение в съответствие с член 19 (1) и приложение (XX) (Таблица б) - (по приоритетни оси, разпределени от фондове и категория региони, в случай че приоритетната ос обхваща повече от един фонд или категория региони).

Конкретни указания ще бъдат на разположение за настройка на рамката за изпълнение и използването на различните видове индикатори за тази цел.

⁴⁰ В случай, че е обособена отделна приоритетна ос за социални иновации или за транснационално сътрудничество, описанието на приоритетната ос трябва да отговаря на описанието в Раздел 3. (грешка на ЕК – има се предвид раздел 2)

⁴¹ Според Чл. 9 (1)-9 (7) от Общия регламент.

Използваните индикатори за рамката за изпълнение са в повечето случаи набор от индикатори, определени за приоритетни оси, по възможност на по-агрегирано ниво (ако същият индикатор се използва за множество инвестиционни приоритети в рамките на приоритетна ос). Изключение от това правило е използването на "ключови стъпки за изпълнение", които не са част от обща система от индикатори и финансови индикатори.

Ключови стъпки за изпълнение са индикатор за постигнатия напредък в процеса на изпълнение, напр. подготовка на големи проекти, стартиране на тръжните процедури за ключови операции, стартиране на схемите за подпомагане и т.н. Такива ключови стъпки за изпълнение могат да бъдат използвани като отправни точки при обстоятелства, при които ранният етап на изпълнение не позволява използването на индикатори за продукт и за резултат. В такива случаи, не винаги се използват мерните единици, а затова мерните единици са посочени в случай "че са подходящи".

Приложение X от Общия регламент относно рамката за изпълнение изисква използваните в рамките на изпълнението индикатори да бъдат "тясно свързани" с подкрепяните интервенции. От тях се изисква да бъдат значими, и да обхващат съществена информация за напредъка на определен приоритет. Затова избраните индикатори и стъпки за изпълнение трябва да бъде представляват приоритетните оси, т.е. да отразяват изпълнението, продукта и, когато е уместно, резултатите от по-голямата част на интервенциите, предприети по тази приоритетна ос. В последната колона на таблицата за рамката на изпълнение дава възможност да се обясни това, когато това не е очевидно от описанието на приоритетните оси.

Компромисният текст на член 87, не се отнася до показателите за резултат в контекста на рамката на изпълнението. Въпреки това, според текста на проект на компромисно приложението на Общия регламент относно изисквания за рамката на изпълнението, показателите за резултати са включени в рамката на изпълнението. Въз основа на компромисния текст на член 20 от Общия регламент, показателите за резултати, включени в рамката на изпълнението, не се вземат предвид за целите на член 20 (3) и член 20 (4) от Общия регламент.

Резервният фонд за изпълнение и мерките за изпълнение му все още са предмет на преговори между Съвета и Европейския парламент. В зависимост от постигнато споразумение, може да е необходимо до се извършат съответни корекции на настоящия раздел и на свързаните с тях насоки.

Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетна ос (по Фонд и категория регион)

Стъпка на изпълнение, финансов индикатор, индикатор за изпълнение и резултат	Мерна единица, когато е приложимо	Фонд	Категория регион	Цел за 2018	Крайна цел (2022)	Източник на данни	Обосновка за представителността на индикатора, когато е подходящо

В допълнение може да се добави и качествена информация за дизайна на рамката за изпълнение. [максимум 7000 знака с разстоянието = приблизително 2 страници]

2.A.5. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛ. 87 (2) (В) (VI))

Категориите интервенции са на база приета от Комисията номенклатура и индикативно разпределение на приноса на Съюза (Таблицы7-12).

Категориите интервенцията са въз основа на номенклатура, която е приета от Комисията, която се планира да се включи 6 измерения общи за фондовете, едно допълнително (7-мо) измерение на ЕСФ и (8-мо) за ЕФРР и Кохезионния фонд.

- Първите пет измерения съответстват на тези, използвани за периода 2007-2013 г. и посочени в приложение II на Регламент на Комисията 1828/2006, макар, че ще бъдат направени промени в някои категории и кодекси.
- Допълнителното общо измерение обхваща "механизми за осъществяване на териториалния подход", позволяващ анализ на използването на воденото от Общностите местно развитие, ИТИ-та и интегрираните подходи за устойчиво градско развитие.
- Измерението за "второстепенна тема на ЕСФ" има за цел да осигури приноса на операциите по ЕСФ към тематичните цели, посочени в член 9, параграф 1, (7) от Общия регламент.
- Допълнително измерение, предложено за ЕФРР и Кохезионния фонд има за цел да проследи разпределението на подкрепата от Съюза за всички тематични цели (когато приоритетните оси обхващат няколко тематични цели) и по този начин на стратегията "Европа 2020".

Забележка: Както е посочено в член 87 (10) от Общия регламент, този раздел (категории интервенции) не е предмет на решението на Комисията за одобрение на оперативната програма и остава отговорност на държавата-членка.

Таблица 7-12 : Категории интервенции:

Отделни таблици по категория регион/фонд, ако приоритетната ос обхваща повече от една категория или фонд. За категоризацията на Инициатива за младежката заетост (ИМЗ) (специалните финансови средства и съфинансиране от ЕСФ) се считат за еквивалентни на отделен Фонд, но данните за ИМЗ не е необходимо да се представят за всяка категория регион поотделно.

Таблица 7: Измерение 1 Област на интервенция		Таблица 8: Измерение 2 Форма на финансиране		Таблица 9: Измерение 3 Територия		Таблица 10: Измерение 6 Механизми за действие върху териториите		Таблица 11: Измерение 7 Второстепенни теми за ЕСФ ⁴²		Таблица 12: Измерение 8 Тематична цел (ЕФРР/КФ)	
Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро

За останалите измерения за категоризация, данни се изискват с информационна цел чрез система за електронен обмен на информация по време на изпълнението.

⁴² Количествена информация за приноса на ЕСФ към тематичните цели, посочени в чл. 9(1) до (7) от Общия регламент
141/183

2.A.6. КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО, РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, КЪДЕТО Е НЕОБХОДИМО, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ДЕЙСТВИЯТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛ. 87 (2) (В), (VII))

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

DRAFT

РАЗДЕЛ 2.В. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ОСИ ЗА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (Чл. 87 (2) (С) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

ПРИОРИТЕТНА ОС: „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ”

2.В.0. АКО Е ПРИЛОЖИМО, ОБОСНОВКА ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (Чл. 87 (1) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

Не е приложимо

2.В.1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 87 (2) (С) (I) –(II))

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: *Укрепване и повишаване на административния капацитет на управляващия орган и бенефициентите по Оперативната програма*

С подкрепата на дейностите по тази приоритетна ос се цели надграждане на административния капацитет на Управляващия орган. Необходимо е също така да се повишават уменията на бенефициентите за управление и отчитане на проекти по програмата. Дейностите, свързани с изграждането на капацитет на служителите на УО и бенефициентите, са ключов елемент за осигуряването на успешно управление и изпълнение на ОП.

По време на първия програмен период на ОП РЧР 2007-2013 г. бе създаден административен капацитет в МОН, в качеството на МЗ, но са необходими допълнителни обучения, свързани с подобряване на процесите и процедурите по управление на оперативната програма.

Основните дейности, които ще се подкрепят от тази приоритетна ос са свързани с повишаване на капацитета на човешките ресурси, чрез обучения и други подходящи мерки; повишаване на мотивацията на експертите, заети с управлението на програмата и проектите, включително чрез допълнителни възнаграждения; техническо осигуряване на работата по управление на оперативната програма.

Подкрепата по приоритетната ос ще бъде насочена и към дейности, свързани с регулярно отчитане на напредъка по управлението и изпълнението на ОП, извършването на различни видове проучвания, улесняващи изпълнението и оценяващи въздействието на предвидените мерки по ОП, в светлината на ефикасното и ефективното усвояване на подкрепата от фондовете на ЕС.

С изпълнение на дейностите по информиране и публичност ще се осигури максимална прозрачност на интервенциите и ще се повиши обществената информираност по отношение на ОП НОИР и постигнатите по нея резултати.

В.2. СПИСЪК НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТ (САМО АКО ПОДКРЕПАТА НА СЪЮЗА ЗА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ НАДХВЪРЛЯ 15 МИЛИОНА ЕВРО)

Таблица 12: Индикатори за резултат за ЕФРР/КФ/ЕСФ (по специфична цел) – чл. 87.2(с)(ii)

Ид. №	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Базова година	Целева стойност ⁴³ (2022)	Източник да данни	Честота на отчитане
SI							

2.В.3. ДЕЙНОСТИТЕ, КОИТО ЩЕ БЪДАТ ПОДКРЕПЕНИ И ТЕХНИЯ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ (ПО ПРИОРИТЕТНА ОС) (ЧЛ. 87 (2) (С) (I) –(II) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

2.В.3.1 ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ – ЧЛ. 87 (2) (С) (III) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

Примерни допустими дейности:

- Материално-техническо осигуряване на структурите за управление на ОП НОИР, закупуване на офис техника, на МПС, извършване на ремонти и осигуряване на наем на офиси и работни помещения, на обученията за служители и бенефициенти, на процесите по оценка и подбор на проектни предложения, договаряне, мониторинг и управление на ОП НОИР, на дейността на Комитета за наблюдение на ОП НОИР;
- Разработване и развитие на информационни системи за целите на управлението и наблюдението на ОП НОИР;
- Провеждане на комуникационни дейности и разпространение на информацията за повишаване на информираността и прозрачността за дейностите по ОП НОИР;

⁴³ Целевите стойности могат да бъдат както количествени, така и качествени.

- Организация на публични събития, семинари, конференции, работни групи, кръгли маси;
- Материално-техническо осигуряване на дейностите по информиране и публичност
- Извършване на анализи на капацитета на служителите в УО на ОП НОИР;
- Осигуряване на обучения, работни посещения и стажове на служителите в структурите за управление на ОП НОИР;
- Осигуряване на стажове на студенти в УО на ОП НОИР;
- Извършване на анализ на капацитета и информираността на потенциалните бенефициенти.
- Провеждане на обучения за бенефициентите за укрепване на капацитета им за управление на проекти;
- Подготовка на оценки, експертни доклади, статистически данни, анализи и проучвания, свързани с ОП НОИР, включително текущи и последващи оценки на ОП НОИР;
- Осигуряване на финансирането на възнаграждения, осигурителни вноски, данъци и други дължими според действащото законодателство доплащания, както и допълнителни възнаграждения за служители, работещи в структурите за управление на ОП НОИР;
- Подготовка на следващия програмен период 2021 – 2027 г. – информационно-техническо и материално осигуряване на дейностите по програмиране на средствата от ЕС;
- Провеждане на комуникационни дейности и разпространение на информацията за повишаване на информираността и прозрачността за дейностите по ОП НОИР;
- Организация на публични събития, семинари, конференции, работни групи, кръгли маси;
- Подготовка, превод и разпространение на официални документи, свързани с цялостното управление и изпълнение на ОП;

2.В.3.2 Индикатори за ПРОДУКТ, С ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ РЕЗУЛТАТИ (ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ) (ЧЛ. 87 (2) (С) (IV) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

Таблица 13: Индикатори за изпълнение ЕФРР, ЕСФ и КФ (по приоритетни оси)

Ид.	Индикатор (име на индикатора) ⁴⁴	Мерна единица	Целева стойност	Източник на данни

⁴⁴ За ЕСФ, този списък включва всички общи индикатори за продукт, за които има определени целеви стойности, както и всички специфични за програмата индикатори за продукт

№			(2023) ⁴⁵	
	Обучени служители на УО	Брой		
	Извършени оценки на ОП	Брой		
	Информационни събития	Брой		
	Подкрепени бенефициенти	Брой	(стойности)	

2.B.4. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (Чл. 87 (2) (с) (v)) (по ПРИОРИТЕТНИ ОСИ)

Съответните категории интервенции въз основа на номенклатура, приета от Комисията, и примерно разпределение на приноса на Съюза.

Забележка: Съгласно чл. 87, § 10 от Общия регламент, този раздел не е предмет на решението на ЕК за одобрение на ОП и остава отговорност на ДЧ.

Таблицы 14-16: Категории интервенции

Таблица 14: Измерение 1		Таблица 15: Измерение 2		Таблица 16: Измерение 3	
Област на интервенция		Форма на финансиране		Територия	
Код	Сума в евро	Код	Сума в евро	Код	Сума в евро
4					

За останалите измерения за категоризация, данни се изискват за информационни цели чрез система за електронен обмен на данни по време на изпълнението

⁴⁵ Целевите стойности за индикаторите за продукт за техническа помощ не са задължителни.

РАЗДЕЛ 3. ФИНАНСОВ ПЛАН НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА

3.1. ТАБЛИЦИ С ГОДИШНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПРИНОСА НА ВСЕКИ ФОНД В ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА И РАЗМЕРА НА ФИНАНСОВИЯ РЕЗЕРВ (В EUR), СЪГЛАСНО ЧЛ. 53, 110 И 111 ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ (ЧЛ. 87 (D) (I) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

Таблица 17

Категория регион	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		О
	Основен размер ⁴⁶	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер	Размер на резерва	Основен размер
ЕСФ По-слабо развити региони															
ЕСФ Общо															
Инициатива за младежка заетост															
Общо															

⁴⁶ Общия размер (приноса на ЕС) без размера на резерва.

3.2.A ФИНАНСОВ ПЛАН НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА, ПОКАЗВАЩ СУМАТА НА ОБЩОТО ФИНАНСОВО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВСЕКИ ФОНД В ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА, НАЦИОНАЛНО ФИНАНСИРАНЕ И СЪФИНАНСИРАНЕ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ ЗА ЦЕЛИЯ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД (В ЕВРО) (ТАБЛИЦА 18) (ЧЛ. 87 (D) (II) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ)

1. Във финансовата таблица следва да се представи финансов план на оперативната програма по приоритетни оси.
2. Когато съответната приоритетна ос обхваща повече от една категория региони, данните за финансирането от Съюза и националното участие трябва да бъдат разбити според категорията региони с отделен процент на съфинансиране в рамките на приоритетната ос за всяка категория региони.
3. Приносът на ЕИБ следва да бъде представен на ниво приоритетна ос.

Таблица 18а: Финансов план на оперативната програма

	Фонд ⁴⁷	Категория региони	База за изчисления на подкрепата от ЕС	Европейско финансиране (a)	Национално финансиране (b) (= (c) + (d))	Индикативно разпределение на националното финансиране		Общо финансиране (e) = (a) + (b)	Степен на съфинансирание (f) = (a)/(e) ²	Информация
						Национално публично финансиране (c)	Национално частно финансиране ¹ (d)			
Приоритетна ос 1	ЕФРР	Слабо развит		172 676 979,42	30 472 408,13	30 472 408,13	НП	203 149 387,55	85%	
Приоритетна ос 2	ЕСФ	Слабо развит		316 080 000,00	55 778 823,53	55 778 823,53	НП	371 858 823,53	85%	
Приоритетна ос 3	ЕСФ	Слабо развит		0,00	0,00	0,00	НП	0,00	0%	
Приоритетна ос 4	ЕСФ	Слабо развит		19 281 874,85	3 402 683,80	3 402 683,80	НП	22 684 558,65	85%	
Общо	ЕФРР	Слабо развит		172 676 979,42	30 472 408,13	30 472 408,13	НП	203 149 387,55	85%	
Общо	ЕСФ	Слабо развит		335 361 874,85	59 181 507,33	59 181 507,33	НП	394 543 382,18	85%	
Общо сбор				508 038 854,27	89 653 915,46	89 653 915,46	НП	597 692 769,73	85%	

⁴⁷ ИМЗ (специално определените средства и средствата за допълване от ЕСФ) следва да се третира като отделен фонд и да се посочи на отделен ред, ако средствата са част от приоритетна ос (според указанията в чл. 15, т. vii на Регламента за ЕСФ).

Таблица 18 в Разпределение на средствата за приоритетните оси и тематични цели

Приоритетна ос	Фонд ⁴⁸	Категория регион	Тематична цел	Подкрепа на Съюза	Национално участие	Общо финансиране
Приоритетна ос 1	ЕФРР	Слаборазвит	Тематична цел 1	172 676 979,42	30 472 408,13	203 149 387,55
Приоритетна ос 2	ЕСФ	Слаборазвит	Тематична цел 10	316 080 000,00	55 778 823,53	371 858 823,53
Приоритетна ос 3	ЕСФ	Слаборазвит	Тематична цел 9	0,00	0,00	0,00
Приоритетна ос 4	ЕСФ	Слаборазвит	Техническа помощ	19 281 874,85	3 402 683,80	22 684 558,65
ОБЩО				508 038 854,27	89 653 915,46	597 692 769,73

⁴⁸ За целите на тази таблица, ИМЗ (специалните средства за ИМЗ и съфинансирането от ЕСФ) се считат за Фонд.

РАЗДЕЛ 4. ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ – ЧЛ. 87(3) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ

Предстои да се разработи

РАЗДЕЛ 5. * СПЕЦИФИЧНИТЕ НУЖДИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, НАЙ-ЗАСЕГНАТИ ОТ БЕДНОСТ ИЛИ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, ИЗЛОЖЕНИ НА НАЙ-ГОЛЯМ РИСК ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ИЛИ СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ, СЪС СПЕЦИАЛНО ВНИМАНИЕ КЪМ МАРГИНАЛИЗИРАНИ ОБЩНОСТИ, КАКТО И ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ (ЧЛЕН 87 (4) (А) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Предстои да се разработи

РАЗДЕЛ 6. * СПЕЦИФИЧНИТЕ НУЖДИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, КОИТО СТРАДАТ ОТ СЕРИОЗНИ И ПОСТОЯННИ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПРИРОДНИ ИЛИ ДЕМОГРАФСКИ УСЛОВИЯ (ЧЛЕН 87 (4) (В) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Предстои да се разработи

РАЗДЕЛ 7. ВЛАСТИ И ОРГАНИ, ОТГОВАРЯЩИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОДИТ И РОЛЯТА НА СЪОТВЕТНИТЕ ПАРТНЬОРИ (ЧЛЕН 87 (5) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)

Предстои да се разработи на по-късен етап.

РАЗДЕЛ 8.* КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ФОНДОВЕТЕ, ЕЗФРСР, ЕФМДР И ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ НА СЪЮЗА И НАЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ, КАКТО И С ЕИБ – ЧЛ. 87(6) (А) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ

Механизмите, които да гарантират координацията между фондовете (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР, други инструменти на ЕС и национални инструменти, както и свързани с ЕИБ, като се вземат предвид съответните разпоредби, предвидени в ОСР, съгласно посочено в приложение I на Общия регламент.

[максимум 14 000 знака = приблизително 4 страници]

Описание на начина на осигуряване на координация с:

- другите фондове на ЕСИФ (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР);

- други инструменти на ЕС (Хоризонт 2020, LIFE +, Инструмент за свързване на Европа, Програма за конкурентност на малките и средни предприятия (COSME), Еразъм за всички, Фонд за убежище и миграция, Програма за социална промяна и иновации и др.);
- съответните национални финансови инструменти, които допринасят за същите или подобни цели като тези на оперативната програма или допълват интервенциите на оперативната програма;
- ЕИБ.

Това следва да включва:

- определяне на области, където подкрепата по оперативната програма може да допълва горепосочените финансови ресурси, за да се постигнат избраните тематични цели;
- пояснение на начина, по който ще се използват синергия и допълняемост за осигуряване на ефективност, включвайки например комбинирана подкрепа от различни инструменти за подкрепа на отделни операции;
- описание на координационните механизми за всеки от съответните горепосочени финансови ресурси, с определяне на органите, отговорни за координацията в тези области и очертаване на структурите (напр. комитети, консултативни процедури), които се използват за тази цел;
- описание на механизмите за осигуряване на координация със съответните европейски Програми за териториално сътрудничество, които работят в една и съща територия.

Следва да се има предвид съдържанието на Споразумението за партньорство. Описанието на координационните механизми в оперативната програма следва да допълва Споразумението за партньорство, като се избягва повторение. В някои случаи е възможно този раздел в оперативната програма да бъде много кратък, с акцент върху много специфични механизми за координация, или може да реферира към Споразумението за партньорство, при изчерпателност на последното.

В случай на оперативни програми за техническа помощ тази част следва да очертае как оперативната програма ще допринесе за подпомагане на координацията между фондовете от ЕСИФ, с други инструменти за финансиране на ЕС и националните инструменти за финансиране, както и с ЕИБ.

Забележка: Съгласно чл. 87, § 10 от Общия регламент, този раздел не е предмет на решението на ЕК за одобрение на ОП и остава отговорност на ДЧ.

1. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕСИФ (ЕФРР, ЕСФ, КОХЕЗИОНЕН ФОНД, ЕЗФРСР, ЕФМДР)

1.1. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОП РЧР)

ОП НОИР ще бъде насочена към развитие на научните изследвания, подобряване достъпа до качествено и съобразно с нуждите на пазара на труда образование, в т.ч. чрез развитие на образователната и ИКТ инфраструктура.

С оглед на факта, че и ОП НОИР, и ОП РЧР ще бъдат съфинансирани със средства от ЕСФ, двете програми имат редица пресечни точки.

По отношение участието на населението в различни форми на учене през целия живот, водещ принцип в координацията между двете програми ще бъде това, че по ОП РЧР ще бъдат подкрепяни само обучения за икономически неактивни, безработни и заети лица, осъществявани извън системата на формалното образование, докато по ОП НОИР ще бъде подкрепяно участието на населението в различни форми на учене през целия живот, осъществявани в рамките на формалното образование, т.е. такива, които водят или допринасят за издаването на документ, удостоверяващ завършването на етап или степен на образование (удостоверения, свидетелства, дипломи). От тази гледна точка, по ОП РЧР ще бъдат допустими дейности, свързани с издаването на документ, удостоверяващ успешно завършено обучение за възрастни.

Ограмотяването на възрастни, бидейки осъществявано в рамките на формалното образование, ще бъде част от обхвата на ОП НОИР, но с оглед на факта, че по-голямата част от целевата група са икономически неактивни и безработни лица, между ОП РЧР и ОП НОИР се предвижда да бъдат реализирани т.нар. „интегрирани операции” с оглед осигуряване участието и на службите по заетостта.

По ОП РЧР ще бъдат допустими обучения за педагогически и непедагогически специалисти (в качеството им на заети лица), но само в случай че обученията не са част от мерките за кариерното им развитие, не е свързано с изпълнение на административните им задължения, с конкретните им отговорности за длъжността, която заемат и не са за придобиване на допълнителни знания, умения и компетентности за изпълнение на

възложени им дейности. Подкрепата за развитието на човешките ресурси в системата на висшето образование, както и всички останали инициативи за развитие на кадрите в системата на предучилищното и училищното образование, ще бъде осъществявана единствено по линия на ОП НОИР.

Като част от усилията за намаляване на младежката безработица и улесняване прехода от „образование към заетост”, по ОП РЧР ще бъдат допустими инициативи, свързани с осигуряване на краткосрочна заетост, например на срочен трудов договор, за студенти. За сметка на това, по ОП НОИР ще бъдат подкрепяни дейности, координирани и изпълнявани от училищата и висшите училища, насочени към осигуряване на практически умения за ученици и студенти (ученически и студентски практики). Също така, по ОП РЧР ще бъде подкрепяна дейността на службите по заетостта при предоставянето на услуги за професионално и кариерно ориентиране на ученици, студенти и младежи, докато по ОП НОИР е предвидена подкрепа за дейности за професионално и кариерно ориентиране на ученици, студенти и младежи, предоставяни от организациите от системата на средното и висшето образование. Предоставянето на услуги за по-лесен преход от образование към заетост, когато същите се предоставят от организации извън системата на средното и висшето образование, ще бъде подкрепяно от ОП РЧР. С цел постигане на синергичен ефект, между двете програми може да бъде предвидено изпълнението на т.нар. „интегрирани операции” между двете програми.

И по двете програми се предвижда да бъдат изпълнявани мерки, свързани с подобряване съответствието на политиките за учене през целия живот с нуждите на пазара на труда. Във връзка с това, по линия на ОП РЧР ще бъдат подкрепяни инициативи за укрепване капацитета на институциите на пазара на труда по-добре да прогнозират нуждите на бизнеса от работна сила с определени умения, както и развитието на пазара на труда като цяло, докато по линия на ОП НОИР ще бъдат подкрепяни действия за адаптиране на учебното съдържание в системата на средното, в т.ч. на професионалното, и висшето образование съобразно нуждите на работодателите. По линия на ОП РЧР ще бъдат подкрепяни инициативи за заздравяване на връзките между службите по заетостта и другите институции на пазара на труда с останалите заинтересовани страни, в т.ч. с ресорните министерства, социалните партньори, работодателите и образователната система. По същия начин, по линия на ОП НОИР ще бъдат подкрепяни инициативи за

подобряване на взаимодействието на образователната система с организациите и институциите, заинтересовани от постигане на по-добро съответствие между образователните резултати и потребностите на икономиката.

Посредством механизми за координирано изпълнение на операции, ОП РЧР и ОП НОИР ще подкрепят реформите за деинституционализация на децата в България. От страна на ОП РЧР ще бъде осигурена финансова подкрепа за функционирането на социалните услуги в общността, заместващи институционалната грижа, докато по ОП НОИР ще бъдат предвидени мерки, за да се осигури, че децата, напускащи институциите, ще имат достъп до качествено образование.

Като част от подкрепата за интеграцията на най-маргинализираните общности, по ОП РЧР се предвижда да бъдат изпълнявани операции, включващи едновременно подкрепа за подобряване достъпа до заетост, социални и здравни услуги, както и за мерки за развитието на местните общности и преодоляването на негативни стереотипи. Посредством механизми за координирано изпълнение на операции и когато това е приложимо – чрез „интегрирани операции”, ОП НОИР ще допълни инициативите по ОП РЧР, предоставяйки подкрепа за подобряване достъпа до образование на целевите групи. По този начин подкрепата за най-маргинализираните групи от населението ще включва предоставянето на цялостен „социален пакет”, атакуващ едновременно всички проблеми, възпрепятстващи интеграцията на целевите групи в българското общество.

1.2 Демаркация и допълняемост с Оперативна програма за иновации и предприемачество 2014 – 2020 (ОПИП)

ОПИП и ОП НОИР са насочени към постигане на интелигентен растеж на българската икономика. Всяка една от тях се отнася до различен аспект от развитието на научно-изследователска дейност, технологичното развитие и иновациите, което е определено като тематична цел 1 от Общата стратегическа рамка на Европейски структурни и инвестиционни фондове (ОСР на ЕСИФ). Основната цел на ОП НОИР е постигане на интелигентен растеж и изграждане на общество, базирано на знанието, чрез повишаване качеството на научните изследвания и образованието. По този начин двете оперативни програми осигуряват подкрепа, както за развитието на приложни изследвания по инициатива на научната общност (ОП НОИР), така и за развитието и внедряването на иновации, включително изграждане на инфраструктура за иновации и изследвания,

породени от нуждите на бизнеса. В рамките на ОПИП са предвидени и мерки за развитие на партньорства между бизнеса и научните среди, стимулиране създаването и развитието на мрежи, иновативни платформи, международно бизнес сътрудничество и инициативи за изследвания и иновации. Основната разграничителна линия между двете програми е характерът на научните изследвания – по ОП НОИР ще се подкрепят приложни изследвания и иновации, които нямат бизнес характер, т.е. няма да са свързани директно с реализацията на нов продукт, процес, бизнес модел и т.н. Мерките насочени към развитието на „чиста” наука и/или наука във всички нейни други приложения, отвъд бизнеса, като центрове за върхови постижения (модернизирани/създаване), центрове за компетентност и научно-изследователската инфраструктура (в унисон с приоритетите на националната пътна карта за научна инфраструктура) и дейности, свързани с приложни изследвания и иновации, които нямат бизнес характер попадат в обхвата на ОП НОИР в рамките на приоритетите на Националната стратегия за научни изследвания. По ОПИП ще се финансират дейности в областта на разработване и прилагане на иновации, които са в отговор на конкретна нужда на бизнеса и следва да водят до разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели или усъвършенстване на съществуващи такива като се допуска и партньорство с научноизследователски организации и други предприятия. В обхвата на ОПИП освен мерките за разработване и прилагане на иновации, свързани с бизнеса попадат приложните изследвания, ориентирани към предприятията, както и бизнес-ориентираната про-иновативна инфраструктура (като например технологичен парк, технологични центрове, офиси за технологичен трансфер, високо-технологични бизнес инкубатори), както и закупуването на оборудване за ориентирани към бизнеса приложни изследвания на научните организации.

От друга страна като демаркационна линия между двете програми са възможните бенефициенти – по ОП НОИР като бенефициенти са определени научни организации и структури (БАН, ССА, научни институти, висши училища и/или техни основни звена, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, МОН, Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи”) като се насърчават различни форми на сътрудничество с бизнеса, но основни бенефициенти на БФП ще са научните организации, а предприятията ще играят ролята на лакмус за идентифициране на определени направления, в които има потенциал за провеждане на изследвания. По ОПИП

като допустими бенефициенти са определени микро-, малки, средни и големи предприятия, междинни предприятия – mid-caps (в зависимост от финалните разпоредби на приложимия Регламент), „София Техпарк” като също са допустими различни форми на партньорство с научни организации, в които водещи ще са бизнес структурите, агенции и други организации и ведомства, които са свързани с предоставянето на услуги за подкрепа на бизнеса и подобряване на бизнес средата. Изпълнението на двете оперативни програми и очаквания синергичен ефект следва да има основен принос към постигането на дефинираната национална цел за инвестиции в НИРД в размер на 1,5% от БВП до 2020 г.

През следващия програмен период процесът „образование – наука – иновации”, т.нар. триъгълник на знанието, трябва да се интегрира в един самостоятелен финансов механизъм съгласно ОП НОИР и цел по Мярка 2 от Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Проектното съфинансиране от ЕС на научно-изследователската дейност следва да се намира в МОН и неговата институционална мрежа, където са концентрирани цялата експертиза и ноу-хау. И докато насърчаването на иновативните дейности и внедряването на водещите технологии в МСП е прерогатив на Министерството на икономиката и енергетиката (МИЕ) и ОПИП, то целевото финансиране на академичната наука трябва да се върне в МОН. Важно значение в аргументацията за наличието на самостоятелна оперативна програма за наука и образование в България е и фактът, че пет от водещите инициативи на стратегията „Европа 2020“ зависят от модернизацията на образованието и обучението: „Младежта в движение“, „Програма за нови умения и работни места“, „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“, „Съюз за иновации“, „Европейска платформа срещу бедността“.

Със своите инвестиционни приоритети, ОПИП може да надгражда резултати, създадени от ВУ и/или научните институции по ОП НОИР чрез изграждането на клъстери, чрез разработване на продукти и услуги за и от предприятия, чрез разработване на пилотни линии и производства и др.

По ОПНОИР ще се предоставя подкрепа за изграждане на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност. По отношение на иновациите – по ОПНОИР ще се предоставя финансиране само на научни организации като предприятията не са допустими като бенефициенти, включително и в партньорства, а научните организации няма да бъдат допустими като самостоятелен бенефициент по ОПИП. Партньорства между

предприятия и научни организации ще бъде възможно по ОПИК като предприятията трябва да са водещи при следните ограничения: в случай, че в проекта са предвидени разходи за оборудване, обзавеждане на научни комплекси, консумативи или използване на оборудване, естеството на тези изследвания да не съвпада с финансиране от други програми. По отношение на ограниченията, това следва да бъде взето под внимание на ниво процедура. В процеса на изпълнение на оперативните програми отделните процедури следва да се координират от двата управляващи органа. За целта е възможно да се създаде координационно звено с представители от двата управляващи органа на ниво администрация, което да е запознато с детайлите.

Демаркация и допълняемост с Оперативна програма за регионално развитие 2014 – 2020 (ОПРР)

В рамките на приоритетна ос 1 на ОП НОИР се предвижда финансирането на научна инфраструктура, със средства от ЕФРР. По ОП РР няма да се финансира научна инфраструктура.

В резултат на проведените срещи за разграничаване и допълняемост на мерките между МОН и Министерството на регионалното развитие (МРР) беше съставена работна група с участието на представители на МОН, МРР, Министерство на културата, Министерство на младежта и спорта, Министерство на земеделието и храните и Националното сдружение на общините в Република България, за подготовка на регионална приоритизация на образователната инфраструктура. Работната група изготви Методология за приоритизиране на обектите на образователната инфраструктура, която беше предоставена на МРР, за актуализиране на Оперативна програма „Региони в растеж” 2014 – 2020 (ОПРР). В съответствие с направените предложения от страна на МОН, в последната версия на ОПРР в рамките на секторна приоритетна ос „Регионална образователна инфраструктура” е включена, освен държавната, и общинската образователна инфраструктура от национално и регионално значение.

ОПРР финансира държавна образователна и общинска образователна от национално и регионално значение, инфраструктура от Европейския фонд за регионално развитие на територията на цялата страна, а общинска образователна инфраструктура от местно

значение в рамките на ИПГВР на 67 града по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“.

ОП НОИР осигурява финансиране със средства от Европейския социален фонд на „меки мерки“ за финансираните по линия на ОПРР 2014-2020 обекти от образователната инфраструктура.

Допълняемостта с ОПРР може да се търси на ниво програмиране по отношение на мерките за подобряване достъпа до предучилищно и училищно образование чрез Приоритетна ос 2 „Образование и учене през целия живот“ от ОП НОИР. Тъй като оборудването е допустим разход по ЕСФ, биха могли да се оборудват, със средства от ОП НОИР, ремонтирани по ОПРР държавни и общински училища и детски градини, намиращи се в допустимите градски ареали на ОПРР. Също така, по Приоритетна ос 2 на ОП НОИР, може да се закупи спортно оборудване на площадки и салони, в допустимите по ОПРР градове.

Допустима дейност по Приоритетна ос 2 „Регионална образователна инфраструктура“ по ОПРР доставката и монтаж на оборудване и обзавеждане за сгради/помещения на държавни и общински училища от национално и регионално значение, както и на висши учебни заведения, включително прилежащото дворно място и общежитията към тях, като част от цялостното им обновяване. На етапа на програмиране демаркацията е на ниво бенефициенти и проекти.

Допълняемост може да се търси и по отношение участие в интегрираните планове за градско развитие по ОПРР, като ОП НОИР може да надгражда с дейности, в рамките на тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот“, Приоритетна ос 2.

1.4. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС)

Екологичното образование и възпитание на учениците е осигурено с изучаването на учебните предмети „Околен свят“, „Човекът и природата“ и „Химия и опазване на околната среда“, а свързаните с измененията в климата – по „Околен свят“, „Човекът и природата“ и „География и икономика“.

По тези предмети са разработени нови държавни образователни изисквания и учебни програми, като в учебното съдържание значително е разширен обемът от знания и умения,

които учениците придобиват в резултат на обучението, свързани с опазването на околната среда и климатичните промени. Предстои написването на нови учебници.

ОПОС обхваща тематични цели 5 „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска” и 6 „Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност”. Мерките по Натура 2000 ще се съфинансират от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. В такъв контекст демаркация с ОПОС и Кохезионния фонд не е необходима. Няма припокриване на тематични цели между двете оперативни програми.

Допълняемост може да се търси (при интегрираните териториални инвестиции или координираните проекти) при реализация на инфраструктурни проекти, в които, чрез ЕСФ, ще бъдат съфинансирани научни изследвания и/или обучения от научни лица по теми, свързани с приоритетите на ОПОС. Също така по ОП НОИР може да се насърчава развитието на партньорски съоръжения, на национални научни институти, работещи в сферата на околната среда.

1.5. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Добро управление” (ОПДУ)

ОПДУ предоставя подкрепа на неправителствения сектор за постигане на по-добро управление, включително формиране и изпълнение на политики, докато ОП НОИР предвижда мерки за подкрепа на НПО при осъществяването на сътрудничество в областта на политиките за образование. По ОП НОИР се предвижда чрез хоризонтални мерки да се финансира укрепване капацитета на НПО, изпълняващи дейности по приоритетни оси 2 и 3 на ОП НОИР

ОПДУ предвижда мерки за развитие на електронното управление. ОП НОИР предоставя подкрепа за въвеждане или модернизиране на системи за дистанционно и електронното обучение. ОП НОИР няма да финансира дейности извън изготвяне на електронното съдържание на документи, свързани със системата на образованието.

Мерките, насочени към подкрепа за студентски практики в реална работна среда, включително студентските стажове в държавната администрация, ще се финансират само по ОП НОИР. ОПДУ ще предостави разработената през програмния период 2007-2013 г. система за координация и заявки на стажанти от публичната администрация на МОН, с

цел интегрирането на тази система с електронната система, разработена по проект „Студентски практики”.

1.6. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Транспорт” (ОПТ)

По ОПТ ще бъде финансиране изграждането на широколентови интернет магистрали на територията на цялата страна, със средства от ЕФРР (включително т.нар. „последен километър” до училищата в покритите общини, а по ОП НОИР се предвижда финансиране на меки мерки за ИКТ и за осигуряване на възможности за е-образование.

1.7. Демаркация и допълняемост с Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 (ПРСР)

Съгласно Чл. 15, параграф 3 „Трансфер на знания и действия за осведомяване” от Проекта на Регламент за ЕЗФРСР (СОМ (2011) 627 окончателен), „Помощите по тази мярка не включват курсове за инструктиране или обучение, които са част от стандартни програми или системи за обучение за средни или висши училища.” В такъв контекст, демаркация с ОП НОИР по тази индивидуална мярка не е необходима.

Демаркация трябва да се направи и по планираните по ОП НОИР дейности по Инвестиционен приоритет № 1 от Приоритетна ос 1, и заложените по чл. 36 „Сътрудничество” от Проекта на Регламент за ЕЗФРСР. Там се предоставят възможности за сътрудничество, в което участват най-малко 2 субекта между различни участници в селското стопанство и в хранителната верига на ЕС, в горския сектор и между други участници, които допринасят за постигане на целите и приоритетите на политиката за развитие на селските райони, включително междубраншовите организации; за създаване на клъстери и мрежи.

ОП НОИР ще финансира „меки” мерки и в такъв контекст, може да се търси допълняемост с ПРСР по линия на всички неземеделски мерки, които ще подкрепя ОП НОИР в общините.

Първият от шестте приоритета, определени в проекта на Регламент за ЕЗФРСР, е „поощряване трансфера на знания и иновации в селското и горското стопанство и селските райони”. ОП НОИР предвижда конкретна мярка за оптимизиране на системата за обучение в Селскостопанската академия и свързаните с нея структури. Това ще допринесе за

повишаване ефективността и качеството на обучението включително и по специалностите, свързани със земеделието, животновъдството и хранителната промишленост.

Съгласно Чл. 3, параграф 2 от проекта на Регламент за ЕСФ, отменящ Регламент (ЕО) №1081/2006, Оперативните програми, съфинансирани от ЕСФ, допринасят и за реализирането на тематична цел 4, като подкрепят за прехода към икономика, която е нисковъглеродна, устойчива на изменението на климата, екологично устойчива и използваща ефикасно ресурсите. Петият приоритет на ЕЗФРСР също е насочен към постигане на тези задачи, но в секторите на селското и горското стопанство.

По отношение на образователната инфраструктура, ПРСР ще финансира такава в селските райони, в съответствие с дефиницията за определяне на селски райони и извън обхвата на финансирането за регионална образователна инфраструктура по ОПРР.

1.8. Демаркация и допълняемост с Програми, съфинансирани от ЕФРР по цел „Европейско териториално сътрудничество” (ЕТС)

Демаркация на ниво програмиране не е необходима. При стартиране на програмите ще се извършва проследяване за недопускане на двойно финансиране на ниво целеви групи, бенефициенти, допустими дейности/ разходи, резултати.

1.9. Демаркация и допълняемост с програми, съфинансирани от ЕФМДР

Всички мерки, свързани с провеждането на разпространение на научни знания; иновативни практики; придобиване на професионални умения; създаването на мрежи и др., които са свързани със сферите на рибарството и аквакултурите, ще се подпомагат от новата Програма за морско дело и рибарство.

Участието на научни организации във валидирането на резултати от изследвания върху влияние на риболовните дейности върху околната среда или върху по-устойчиво използване на морските биологични ресурси ще се съфинансира от ЕФМДР. На ниво проекти ще се следи за избягване на двойно финансиране на допустими целеви групи, бенефициенти, дейности, разходи и резултати.

ОП НОИР би могла да допълни мерките по Програмата за морско дело и рибарство чрез планираните операции за оптимизация на системата за обучение в сферите на морското дело, рибарството и аквакултурите. Разработването на стратегическата нормативна рамка за Системата за учене през целия живот; изграждането на Националната система за

валидиране на неформалното и самостоятелното учене ще обхванат и специалностите/професиите, свързани с рибарството, аквакултурите и морския сектор.

2. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ НА ЕС (ХОРИЗОНТ 2020, LIFE +, ИНСТРУМЕНТ ЗА СВЪРЗВАНЕ НА ЕВРОПА, ПРОГРАМА ЗА КОНКУРЕНТНОСТ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ (COSME), ЕРАЗЪМ ЗА ВСИЧКИ, ФОНД ЗА УБЕЖИЩЕ И МИГРАЦИЯ, ПРОГРАМА ЗА СОЦИАЛНА ПРОМЯНА И ИНОВАЦИИ И ДР.)

2.1. Демаркация и допълняемост с „Хоризонт 2020”

Новата програма на ЕС „Хоризонт 2020” обединява 3 програми/инициативи:

1. 7-ма Рамкова програма (7РП)
2. Отнасящите се до иновациите аспекти на Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (РПКИ)
3. Европейския институт за иновации и технологии (ЕИИТ)

"Хоризонт 2020" има три приоритета:

1. Високи постижения в научната област;
2. Водещи позиции в промишлеността;
3. Предизвикателства пред обществото.

С цел да се увеличи българското участие в Програмата на ЕС за научни изследвания и иновации – „Хоризонт 2020”, българските учени се нуждаят от достъп до научноизследователска инфраструктура от най-високо ниво. Те трябва да развият таланта си и да получат подкрепа за създаване на партньорски мрежи с учени от други страни от ЕС.

ОП НОИР ще осигури подкрепа за изграждането на научноизследователския капацитет на научните организации и висшите училища, чрез модернизация на оборудването им и създаване на привлекателни условия за изследователите. В резултат на това може да се очаква по-широко участие в „Хоризонт 2020”. Модернизирането на научноизследователската среда ще доведе до привличане на учени от световна класа, които могат да привлекат допълнителни безвъзмездни средства, предоставени от „Хоризонт 2020”.

На ниво програмиране на ОП НОИР демаркация трябва да се направи при развитието на партньорски съоръжения и центрове за научни изследвания и др., като по оперативната

програма такива ще бъдат финансирани само на национално ниво. В приоритет „Високи постижения в научната област” на програма „Хоризонт 2020” се предвижда изграждане на научноизследователска инфраструктура, за което трябва да се постави демаркационна линия с предвидените за това дейности по Инвестиционен приоритет № 1 на Приоритетна ос 1 на ОП НОИР.

По този приоритет на Рамковата програма има широки възможности за допълване и надграждане на интервенции, съфинансирани по ОП НОИР, като: привличане на български изследователи и учени в Европейския научноизследователски съвет (ЕНС) по иновативни идеи и изследвания, финансирани първоначално или частично от Приоритетна ос 1 на ОП НОИР. „Право да кандидатстват за безвъзмездни средства от ЕНС имат отделни екипи от изследователи на всякаква възраст и от всяка държава в света, работещи в Европа” (т. 1.3., Част I от Регламента за установяване на „Хоризонт 2020”).

Водеща инициатива по приоритет 1.4. Европейски научноизследователски инфраструктури на Рамковата програма е „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“, която също предоставя възможности за допълване на национални мерки, съфинансирани в рамките на ПО1 на ОП НОИР.

Дейностите по Приоритет 2 „Водещи позиции в промишлеността” ще се основават главно на програми за научни изследвания и иновации, изготвени от промишлени предприятия заедно с научноизследователската общност и ориентирани до голяма степен към привличането на инвестиции от частния сектор (т. 1, Част II от Регламента за установяване на „Хоризонт 2020”). Ударението се поставя върху научноизследователски, развойни, широкомащабни пилотни и демонстрационни дейности, изпитвателни платформи и „живи лаборатории“, изготвяне на прототипи и валидиране на продукти, произведени от пилотни линии. Дейностите са предназначени за повишаване на промишлената конкурентоспособност чрез стимулиране на промишлеността и особено на МСП да инвестират повече в научни изследвания и иновации.

Този аспект ще бъде приоритет на ОПИП. В това направление ще се следи за избягване на двойно финансиране на ниво проекти – бенефициент, целеви групи, допустими дейности, резултати.

Изключително силен ефект на допълняемост може да окаже подприоритет 2.2. „Достъп до рисково финансиране (Привличане на частно финансиране и рисков капитал за научни

изследвания и иновации)” на Рамковата програма върху привличането на частно финансиране и рисков капитал по научни теми/проекти, в чиито екипи участват български учени и/или научни институции.

Съгласно изискванията на проектите за Регламенти – Общ, за ЕСФ и за ЕФРР – Оперативните програми трябва да допринасят (директно или косвено) за реализирането на следните тематични цели: подкрепа за прехода към икономика, която е нисковъглеродна, устойчива на изменението на климата, екологично устойчива и използваща ефикасно ресурсите. В такъв контекст, реализирането на областите на интервенция на ОП НОИР ще има надграждащ и допълващ ефект към Приоритет 3 „Обществени предизвикателства”.

2.2. Демаркация и допълняемост с инструмента с централизирано управление от ЕК **Програма на ЕС за социална промяна и иновации**

Допустими бенефициенти по ос „Прогрес“ на Програмата на ЕС за социална промяна и иновации ще бъдат висши училища и научноизследователски институти. Това предоставя възможност за надграждане на проекти, съфинансирани от ОП НОИР, чрез дейности на ниво ЕС в сферите на политиките за разработване на иновации.

По ос „EURES“ на Програмата на ЕС за социална промяна и иновации демаркацията е на ниво проекти (само на териториален принцип), целеви групи и бенефициенти. Надграждане и добавена стойност може да се търси с ОП НОИР по отношение на целевите схеми за мобилност за заемане на свободни работни места там, където са установени слабости при функционирането на пазара на труда, и/или за подпомагане на специални групи работници като например младите хора (Чл. 20, параграф б) от (COM(2011) 609 окончателен).

Няма необходимост от демаркация с целите, допустимите дейности и органи по оста „Микрофинансиране и социално предприемачество” на Програмата на ЕС за социална промяна и иновации демаркацията и ОП НОИР. Допълняемост може да се търси по линия на възможностите за микрокредитиране на предприятия на студенти и млади преподаватели.

2.3. Демаркация и допълняемост с инструмента с централизирано управление от ЕК – **Програма LIFE**

Не е необходимо да се прави демаркация на двете програми на ниво програмиране. Избягването на двойно финансиране ще се следи на ниво проекти.

ДОПЪЛНЯЕМОСТ: Съгласно Чл. 3, параграф 2 от проекта на Регламент за ЕСФ, отменящ Регламент (ЕО) №1081/2006 и Чл. 5, параграф 4 от проекта на Регламент за ЕФРР, отменящ Регламент (ЕО) №1080/2006), двата фонда допринасят за постигане на тематичните цели, свързани с прехода към икономика, която е нисковъглеродна, устойчива на изменението на климата, екологично устойчива и използваща ефикасно ресурсите, чрез реформа на системите за образование и обучение, адаптиране на уменията и квалификацията, повишаване квалификацията на работната сила и създаването на нови работни места в секторите, свързани с околната среда и енергетиката; както и чрез предоставяне на подкрепа за енергийна ефективност и за използването на възобновяема енергия в публични инфраструктури и в жилищния сектор. В такъв аспект може да се очаква, че проектите по LIFE и по ОП НОИР ще имат широка платформа за надграждане и допълняемост.

2.4. Демаркация и допълняемост с инструмента с централизирано управление от ЕК – Програма „Еразъм за всички”

Допълняемост с програма "Еразъм за всички"

Мерките по оперативната програма ще укрепят капацитета на българските научни организации и висши училища с цел да участват в програма "Еразъм за всички" - програмата на ЕС за образование, обучение, младежки дейности и спорт. Това ще увеличи привлекателността на българските образователни институции в рамките на схемите за мобилност на програма „Еразъм за всички” и в същото време ще подпомогне развитието на висшето образование не само в страната, но и в целия Европейски съюз. Дейностите по оперативната програма ще насърчават институционалното сътрудничество за прилагане на иновативни практики, поддържани от „Еразъм за всички”. Модернизирането на научната инфраструктура във висшите училища по Приоритетна ос 1 на ОП НОИР ще ги направи привлекателни за студенти и докторанти от други страни, използващи схемата за гарантиране на заем, за да учат в чужбина – един от новите елементи в „Еразъм за всички”. Новите и модернизираните лаборатории, които ще бъдат изградени с помощта на оперативната програма ще допринесат за създаването на съюзи на знанието, които също ще бъдат подкрепени от „Еразъм за всички”.

На ниво програмиране трябва да се прецизират всички потенциални възможности от припокриване на дейности по ПО 2 на ОП НОИР и Програма „Еразъм за всички”.

Съгласно чл. 7 от проекта за Регламент на Програмата, насърчаването на мобилността с учебна цел е изведено като основен дългосрочен приоритет. Рамковата програма ще насърчава транснационалната мобилност на учащите се в рамките на висшето образование и професионалното обучение, както и на младите хора, ангажирани в неформални дейности между участващите страни. Мобилността ще може да се осъществява чрез обучение в институция партньор, стажове в чужбина или участие в младежки доброволчески дейности. Мобилността за завършване на магистърска степен, Програмата ще подкрепя чрез механизъм за гарантиране на студентски заеми. Мобилност ще може да се осъществи и под формата на преподаване или участие в дейности за професионално развитие в чужбина.

На ниво индивидуален проект също трябва да се осигури сигурен механизъм за проверка за избягване на двойно финансиране на бенефициенти, целеви групи, дейности, резултати и др.

Допълняемост между ОП НОИР и Рамковата програма може да бъде осигурена в много направления. Мобилността е едно от основните направления за надграждане на резултати. Добри възможности за допълняемост могат да се очакват и по линия на сътрудничеството за иновации и добри практики (чл. 8), както и по линия на подкрепата за реформиране на политиката в сферите на образованието, обучението и младежта (чл. 9). Интересни възможности предоставя програма „Жан Моне”, по която в България досега са реализирани сериозни изследователски проекти.

По приоритетна ос 5: Образователна инфраструктура, област на интервенция 5.1. Реконструкция, ремонт и строителство на образователна инфраструктура, която не попада в обхвата на интегрираните планове за градско развитие, финансирани от ОП „Градско развитие“, ОП НОИР предвижда насърчаване на доброволчеството сред учениците и младите хора, които ще бъдат насърчавани, в рамките на реализацията на проекти за ремонт/ реконструкция на училища, спортни площадки и др., да се включват на доброволен принцип в довършителни или други, подходящи дейности. По този начин, освен изпълнение на планираните мерки по т. 7 „Младежко доброволчество” от Националната стратегия за младежта 2010 – 2020 г., ще бъде осигурена приемственост и надграждане с целите на „Еразъм за всички” по отношение на изпълнение на ревизираната Европейска харта за участие на младите хора в живота на общините и регионите.

3. КООРДИНАЦИЯ СЪС СЪОТВЕТНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ, КОИТО ДОПРИНАСЯТ ЗА СЪЩИТЕ ИЛИ ПОДОБНИ ЦЕЛИ КАТО ТЕЗИ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА ИЛИ ДОПЪЛВАТ ИНТЕРВЕНЦИИТЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА

3.1. Демаркация и допълняемост с Фонд „Научни изследвания” (ФНИ)

Демаркация с ОП НОИР: Инструментите на ФНИ включват най-общо: Изследвания в определени тематични научни направления; Подпомагане и насърчаване на университетските научни изследвания, както и съвместни проекти между университетите и другите организации, занимаващи се с НИРД; Подкрепа за млади учени; Подкрепа на утвърдени български учени; Финансирани на проекти, одобрени в рамките на двустранно научно сътрудничество; Развитие на научната инфраструктура; Изграждане на центрове за върхови постижения; Повишаване на иновациите в малки и средни предприятия; Подпомагане участието на български учени в Седма рамкова програма и програма COST. Имайки пред вид тематичния обхват и дизайн на ФНИ избягването на двойно финансиране ще се следи на индивидуално ниво проект, бенефициент, целеви групи.

Допълняемост с ОП НОИР: Широка тематична допълняемост и потенциал за надграждане между ФНИ и ОП НОИР. Приоритетни оси 1 и 2 на Оперативната програма, в които науката е област на съфинансиране и интервенция, дават възможности за взаимно допълване на дейности и подсилване на ефектите от проведени научни дейности/ проекти/ инициативи.

4. Демаркация и допълняемост с Програмите на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г.

Грантовете на Европейското икономическо пространство (ЕИП) представляват съвместно финансиран от Норвегия, Исландия и Лихтенщайн инструмент, осигуряващ фондове за проекти и програми в различни предварително определени приоритетни области. Общите цели на Финансовия механизъм на ЕИП 2009-2014 са да се допринесе за намаляване на икономическите и социални различия в Европейското икономическо пространство и да се укрепят двустранните отношения между държавите донори и държавата бенефициент чрез финансова помощ по приоритетните сектори. Част от приоритетните сектори, по които ще бъде предоставена финансова помощ в Република България са „Човешко и социално развитие” и „Програма за студентски стипендии”.

Програма „Деца и младежи в риск“, която има за цел подобряване на благосъстоянието на деца и младежи в риск, акцентира върху посещаемостта в училище и специфичните нужди на ромските деца. Програмата ще финансира проекти в два отделни компонента – единият е насочен към изграждане на Младежки центрове, отговарящи на условията за качество на Съвета на Европа; другият компонент е насочен към услуги в областта на ранното детско образование и обучение в детските градини с фокус върху интеграцията на неравностойни в социално отношение деца, включително от ромския етнос. Във връзка с изпълнението на заложените цели Програма „Деца и младежи в риск“ има сходни допустими дейности по отношение на ПО 3: „Образователна среда за активно социално приобщаване“ на ОП НОИР относно постигането на активно приобщаване на социално уязвимите, повишаване на достъпа до услуги, които са устойчиви, висококачествени и на достъпна цена, включително здравни и социални услуги от общ интерес, както и стимулиране на водено от общностите местно развитие. Разграниченията и избягването на двойно финансиране ще бъдат прилагани на ниво подбор на проекти – за съответните общини-бенефициенти и финансираните дейности, както и целевите групи. По отношение на компонента на Програма „Деца и младежи в риск“, засягащ Младежките центрове, няма директно припокриване на дейности. Програмата за студентски стипендии предвижда отпускане на стипендии на студенти за обучение в Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, за разлика от студентските стипендии предвидени по ОП НОИР, които се предоставят за стимулиране на обучение в приоритетни за икономиката области, както и за специални постижения в науката, инженерно-техническите дейности, иновациите и предприемачеството, изкуството, културата и спорта (на конкурсен принцип).

Грантовете на ЕИП 2009 – 2014 ще създадат пилотни модели на сътрудничество в областта на ромската интеграция и ще извършат първите стъпки към обучението и работата на ромските образователни медиатори, младежките лидери и учители в предучилищни заведения за ефективни мерки за интеграция, ранни интервенции за предотвратяване на отпадането от училище, социална активност на учениците и младежите.

РАЗДЕЛ 9.* ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ – ЧЛ. 87(6) (В) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ

За всяко предварително условие, в съответствие с член 17 и приложение (хх), които са приложими за оценката на оперативната програма и дали предварителното условие е изпълнено към датата на подаване на Споразумението за партньорство и оперативната програма, и когато предварителните условия не са изпълнени, описание на дейностите за изпълнение на предварителните условия, отговорните органи и график на дейностите в съответствие с обобщението, представено в Споразумението за партньорство.

В съответствие с член 17 от Общия регламент, държавите-членки следва да предоставят на ЕК информация относно приложимостта на предварителните условия и на изпълнение на приложимите предварителни условия. Информацията може да бъде представена в отделни обяснителни документи, представени с оперативната програма. Въпреки това, може също да бъде включена в този раздел на оперативната програма с цел допълване на информацията, посочена в таблица 24.

Не са предложени тематичните предварителни условия за техническа помощ. Въпреки това, общите предварителни условия могат да се прилагат по приоритетните оси за техническа помощ, следователно таблици 24 и 25 са от значение също така и за оперативните програми, посветени на техническата помощ. Таблица 26 от тематичните предварителни условия не е от значение за тези програми.

Когато е необходимо, разясненията или допълнителната информация, която да допълват таблиците по-долу може да се добави тук.

[максимум от 14 000 знака, приблизително 4 страници]

9.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИЛОЖИМИТЕ ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ (ТАБЛИЦА 24).

Тази таблица представя всички приложими общи и тематични предварителни условия за оперативните програми, включително онези, които са включени в Споразумението за партньорство, но които са приложими за приоритетите на въпросната оперативна програма и изпълнението или неизпълнението на които ще повлияе на изпълнението на програмата. За всяка приложимо предварително условие е необходимо да се определят приоритетите, за които се отнася, и да се посочат, а, където е необходимо, да се обясни

кои	критерии	са	изпълнени	или	не

Таблица 24: Определяне на приложимите предварителни условия и оценка на изпълнението им

Приложимо предварително условие	Приоритетна ос или оси, към които е приложимо условието	Изпълнение на предварително условие: да/не/частично	Критерии	Изпълнение на критериите да/не	Препратка (към стратегии, законови актове или други документи, вкл. към съответни раздели, членове, параграфи, придружени с уеблинкове или достъп до пълния текст)	Пояснения

ТПУ Учене през целия живот	9.3. Приоритет-на ос 2, Образование и учене през целия живот Приоритет-на ос 3 Образователна среда за активното социално приобщаване	ДА	<i>Наличие на национална или регионална стратегическа рамка за учене през целия живот</i>	ДА	Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 година: http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf Оценка на въздействието на НСУЦЖ за периода 2008 – 2011 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/analyses/otsenka_LLL_strategy_28-01-2013.pdf	Разработен е проект на Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014– 2020 г. Предстоят обществени консултации и междуправителствено съгласуване на проекта.

					План за действие за 2012-2013 година в изпълнение на националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013 г.): http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/action_plan_2012-2013.pdf Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 година: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm Национален план за действие по заетостта през 2013 г.: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm Национална стратегия за младежта 2010-2020 г. http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Strategii/strategy_youth_2010-2020.pdf	Проектът на Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 - 2020 г. ще бъде внесен в Министерския съвет за обсъждане и приемане през м. декември 2013 г.
			<i>-Мерки в подкрепа на развитието на взаимосвързани услуги за учене през целия живот , включително тяхното прилагане и надграждане (валидира-не, ориентиране, образование и обучение) и осигуряване участието или сътрудничество със съответните заинтересовани страни.</i>	ДА	Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 година: http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf Оценка на въздействието на НСУЦЖ за периода 2008 – 2011 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/analyses/otsenka_LLL_strategy_28-01-2013.pdf Закон за професионалното образование и обучение	

					http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/law/zkn_prof_obucenieEU.pdf Заповед № РД 09-872/29.06.2012 г. на Министъра на образованието, младежта и науката за утвърждаване на области, критерии и показатели за оценяване на качеството на професионалното образование и обучение http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/projects/jointprojects/zapoved09-872.pdf Национална стратегия за младежта 2010-2020 г. http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Strategii/strategy_youth_2010-2020.pdf Закон за висшето образование http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/law/zkn_vo.pdf	
			- Мерки за осигуряване на развиването на умения на различните целеви групи, където те се определят	ДА	Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 година: http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf	

			като приоритетни в националните или регионалните стратегически рамки на политиката (например, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение, възрастни, родители, които се завръщат на пазара на труда, нискоквалифицирани и по-възрастни работници, мигранти и други групи в неравностойно положение и по-специално хора с увреждания).	План за действие за 2012-2013 година в изпълнение на националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013 г.): http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/action_plan_2012-2013.pdf Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2013 - 2020 година: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexstr.htm Национален план за действие по заетостта през 2013 г.: http://www.mlsp.government.bg/bg/docs/indexplan.htm Национална стратегия за младежта 2010-2020 г. http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Strategii/strategy_youth_2010-2020.pdf Актуализирана стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.	

			<i>-Мерки за осигуряване на развиването на умения на различните целеви групи, където те се определят като приоритетни в националните или регионалните стратегически рамки на политиката (например, млади хора, преминаващи курс на професионално обучение, възрастни, родители, които се завръщат на пазара на труда, нискоквалифицирани и по-възрастни работници, мигранти и други групи в неравностойно положение и по-специално хора с увреждания).</i>	ДА	Актуализирана стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, утвърдена от министъра на образованието, младежта и науката на 04.03.2010 г., Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора в България 2012 – 2030 г.	

			-Мерки за увеличаване на достъпа до ученето през целия живот, включително чрез усилия за ефективно прилагане на инструменти за прозрачност (например Европейска рамка за квалификациите, Национална рамка за квалификациите, Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение, Европейско гарантиране на качеството в професионалното образование и обучение)	ДА	Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 година: http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf План за действие за 2012-2013 година в изпълнение на националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013 г.): http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/action_plan_2012-2013.pdf Национална квалификационна рамка на Република България http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/NQF_bg.pdf	Въвеждането на кредити в професионалното образование и обучение и на система за осигуряване на качеството е регламентирано в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение от 2013 г.,
			-Мерки за подобряване на съответствието на пазара на труда с образованието и обучението и адаптиране с нуждите на	ДА	Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 година: http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf	

			идентифицираните целеве групи (например млади хора с професионално образование, възрастни, родители завръщащи се на пазара на труда, ниско квалифицирани и други работници, емигранти и други хора в неравносътно положение, по специално хора с увреждания		Оценка на въздействието на НСУЦЖ за периода 2008 – 2011 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/analyses/otsenka_LLL_strategy_28-01-2013.pdf План за действие за 2012-2013 година в изпълнение на националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013 г.): http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/strategies/documents/action_plan_2012-2013.pdf	

9.2. Висше образование: Наличие на национална или регионална стратегическа рамка на политиката за увеличаване на броя на завършващите висше образование и за повишаване на качеството и ефикасността на висшето образование в границите, предвидени от член 165 от ДФЕС.	ПО 1 ПО 2	Частично	– При необходимост, мерки за увеличаване на броя на обучаваните и завършващите висше образование, които: увеличават броя на следващите висше образование сред групите с ниски доходи и други слабо представени групи • Направен е анализ на настоящите нива на следващите висше образование студенти по социално-икономически групи и/или по друг начин на обществено обединяване • Налице са мерки за справяне със слабото представяне, което се вижда от анализа на настоящия брой следващи висше образование студенти . • Налице е съответната инфраструктура или се предвиждат инвестиции в инфраструктура за справяне с този въпрос.	ДА	-	-

			- Мерки за насърчаване на иновативното съдържание и структура на програмите • Налице е анализ на силните и слабите черти на предоставяните курсове и установяване къде и по какъв начин иновативното съдържание и структура на учебните програми би имало добавена стойност. Налице са мерки за насърчаване на висшите учебни заведения да осъществяват учебен процес, в който студентът е централна фигура и да използват пълния потенциал на ИКТ в преподаването и в учебния процес.	ДА	-	-

ТПУ 9.1. Преведременно напускане на училище: Наличие на стратегическа рамка на политиката за намаляване на преведременното напускане на училище	<u>Приоритетна ос №2</u> <u>Приоритетна ос №3</u>	ДА	<i>Введена е система за събиране и анализ на данни и информацията относно преведременното напускане на училище, която: предоставя достатъчна база от факти за разработване на целенасочени политики и следи развитието</i>	ДА	От учебната 2012/ 2013 година е въведен уеб-базиран регистър на движението на децата и учениците, който проследява броя на учениците в детските градини, общообразователните и професионалните училища, училищата по културата и специалните училища. В регистъра се отразяват процесите на записване на децата и учениците, преместване, преминаване в друга форма на обучение и напускане на образователната система. Данните се въвеждат от училищата и се отразяват в регистъра в реално време. Достъп до регистъра имат експерти от МОН, РИО на МОН, общинските администрации, както и директорите на училища и детски градини. Регистърът съдържа данни за броя, възрастта, пола на децата и детските градини. Не се предоставят данни, свързани със социално-икономическия статус и етническата принадлежност - чл. 4, ал.(2), http://www.mon.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/law/zkn_prosveta.pdf. Съществуващият регистър поставя основите на системен подход, който следи движението на учениците в образователната система. Стратегията за намаляване на дела на преведременно напусналите образователната система 2013-2020 (виж. Критерий 2) залага подобрени съществуващите механизми и процедури за управление на информацията с оглед усъвършенстване на Регистъра на движението на децата и учениците, позволяващ проследяване на всеки конкретен случай на дете или ученик в риск от преведременно напускане на училище. Наблюдение за преместените и отпадналите от училище ученици се извършва от НСИ и МОН – от Центъра за информационно осигуряване на образованието ЦИОО (чрез платформата АДМИН) и от дирекция „Организация, контрол и инспектиране”. Наблюдението и определянето на преведременно напусналите училище от НСИ става чрез статистически данни, които не позволяват проследяването на конкретните случаи на напусналите.	

		<i>Въведена е стратегическа рамка на политиките за преждевременното напускане на училище, която:</i> - се основава на факти - обхваща съответните образователни сектори, включително развитието в ранна детска възраст, цели се в значително уязвими групи, които са в най-голям риск от ранно напускане на училище, включително и маргинализираните общности и адресира мерки във връзка с превенцията, интервенцията и компенсирането <i>Включва всички сектори на политиката и заинтересовани страни, които могат да подпомогнат борбата срещу преждевременното напускане на училище</i>	Да	Стратегия за намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020). Стратегията е приета с РМС от 30.10.2013 г. , извлечение от Протокол № 44. http://www.minedu.government.bg/left_menu/strategies/ Национална стратегия за учене през целия живот 2008 – 2013 г. http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/LLL_strategy_01-10-2008.pdf Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г., Национален план за действие :Десетилетие на ромското включване http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/Nacionalen_plan_dekada_2005_2015.pdf Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) http://www.nccedi.government.bg/page.php?category=35&id=1741 План за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства http://www.nccedi.government.bg/upload/docs/strategy_integration.pdf Приета Национална стратегия за младежта (2010-2020). Одобрена с РМС от 06.10.2010 г. , извлечение от Протокол № 35. http://www.mon.bg/left_menu/strategies/	

РАЗДЕЛ 10. * НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ - ЧЛ. 8(6) (С) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ

През програмния период 2007-2013 г. бяха въведени някои облекчения на АТ на бенефициентите като например електронно подаване на документи за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и електронно отчитане на проекти. Въпреки това административния товар върху бенефициентите остана голям. Това се дължи преди всичко на големия брой изисквани от бенефициентите документи на етап кандидатстване и договаряне.

През новия програмен период 2014-2020 г. намаляването на АТ следва да бъде приоритет в работата на управляващия орган, за да не се допуска забавяне в процедурите. Основните акценти ще са насочени към:

- Бързина в административната дейност;
- Електронно обслужване – електронно подаване на документи и електронно отчитане;
- Оптимизиране на процеса на оценяване на проектните предложения;
- Намаляване броя на изискваните от бенефициентите документи;
- Създаване на възможности за бенефициентите за задават въпроси по електронен път и осигуряване на бърза и ефективна обратна връзка с тях;
- Използване на опростено отчитане на разходи.

В процес на разработване

РАЗДЕЛ 11 ХОРИЗОНТАЛНИ ПРИНЦИПИ – ЧЛЕН 87(7) ОТ ОБЩИЯ РЕГЛАМЕНТ

Предстои да се разработи

РАЗДЕЛ 12. ОТДЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ – ПРЕДСТАВЕНИ КАТО ПРИЛОЖЕНИЯ В РАЗПЕЧАТАНАТА ВЕРСИЯ НА ДОКУМЕНТА